

Συμβούλιο της Επικρατείας
Ολομέλεια
Αριθμός απόφασης 4741/2014

Περίληψη:

Αντισυνταγματική η περικοπή των αποδοχών των καθηγητών μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. - Ο νομοθέτης επεφύλαξε διαχρονικώς στα μέλη αυτά ιδιαίτερη μισθολογική μεταχείριση, με αποδοχές προβλεπόμενες ειδικώς στο νόμο, κατ' εκτίμηση των ειδικών συνθηκών άσκησης του λειτουργήματός τους, και ύψους αναλόγου προς την σπουδαιότητα του εν λόγω λειτουργήματος, στοιχεία, τα οποία δεν ελήφθησαν υπόψη από το νομοθέτη (των Μνημονίων) κατά την περικοπή των μισθών τους, καθόσον για τους πανεπιστημιακούς λειτουργούς η ιδιαίτερη μισθολογική τους μεταχείριση απορρέει εμμέσως εκ της, υπό του Συντάγματος (άρθρο 16), αναγνωρίσεώς τους ως δημοσίων λειτουργών με ιδιαίτερας σημασίας αποστολή, οι οποίοι είναι αναγκαίο να έχουν και ιδιαίτερος αυξημένα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα – Συναφώς, ο κοινός νομοθέτης (άρθρο 25 παρ. 1 Ν. 4009/2011) προέβλεψε ότι οι αποδοχές των καθηγητών είναι ανάλογες του λειτουργήματος που επιτελούν, της βαθμίδας που κατέχουν και του είδους απασχόλησής τους στο ίδρυμα και καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3205/2003, όπως εκάστοτε ισχύει - Δεν εξετάστηκε από το νομοθέτη, κατά την περικοπή των μισθών, αν οι αποδοχές των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. παραμένουν, και μετά τις νέες μειώσεις, επαρκείς για την αντιμετώπιση του κόστους αξιοπρεπούς διαβίωσής τους και ανάλογες της αποστολής τους - Με τα δεδομένα που ίσχυαν κατά το χρόνο δημοσίευσης του Ν. 4093/2012, οι συγκεκριμένες μειώσεις των αποδοχών των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., που επήλθαν με τον νόμο αυτό αποκλειστικά με βάση καθαρώς αριθμητικό κριτήριο, συνυπολογιζόμενες με την πλήρη κατάργηση των επιδομάτων εορτών και αδείας, τις προηγούμενες μειώσεις που επεβλήθησαν διαδοχικώς επί των πάσης φύσεως επιδομάτων, αποζημιώσεων και πρόσθετων αμοιβών (Ν. 3833/2010 μείωση 12% και Ν. 3845/2010 μείωση 8%, Ν. 4002/2011 μείωση 20% ειδικού ερευνητικού επιδόματος), καθώς και άλλες μειώσεις του εισοδήματός τους με παράπλευρα νομοθετήματα της περιόδου της κρίσεως (επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης με το άρθρο 29 Ν. 3986/2011, επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης με το άρθρο 38 παρ. 2 περ. α' Ν. 3986/2011, επιβολή ειδικής εισφοράς υπέρ του Τ.Π.Δ.Υ. με το άρθρο 38 παρ. 2 περ. β' Ν. 3986/2011 και αλληπάλληλες φορολογικές επιβαρύνσεις), υπερβαίνουν, λόγω του σωρευτικού τους αποτελέσματος και της έκτασής τους, το όριο που θέτουν οι συνταγματικές αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη, δεδομένης εξάλλου, και της αδυναμίας προώθησης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και είσπραξης των ληξιπροθέσμων φορολογικών οφειλών που απετέλεσαν, κατά τα προεκτεθέντα, έναν από τους λόγους για τους οποίους κρίθηκαν και πάλι αναγκαίες, μεταξύ άλλων, οι νέες μειώσεις στις αποδοχές των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. – Επομένως οι διατάξεις της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ.1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012, με τις οποίες προβλέπονται νέες μειώσεις των αποδοχών των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. καθώς και οι διατάξεις της υπ' αριθμ. οικ. 2/83408/022/14.11.2012 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, με τις οποίες οι μειώσεις αυτές επιβλήθηκαν αναδρομικώς από 1.8.2012, αντίκεινται στο άρθρο 16 του Συντάγματος και την απορρέουσα από αυτό αρχή της «ιδιαιτέρας μισθολογικής μεταχείρισής» τους, καθώς και προς τις αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη - Την ως άνω παραδοχή δεν δύναται να αναιρέσει ούτε η επίκληση της δυνατότητας εξωπανεπιστημιακής απασχολήσεως των μελών Δ.Ε.Π., διότι η δυνατότητα αυτή είναι απλό ενδεχόμενο

που συναρτάται με κάθε συγκεκριμένη περίπτωση πανεπιστημιακού διδασκάλου και την ελεύθερη βούλησή του, διαφέρει δε ριζικά μεταξύ των διαφόρων επιστημών, κατευθύνσεων και ειδικοτήτων, ούτως ώστε να στερείται οιασδήποτε βεβαιότητας (π.χ. τελείως διαφορετικές οι δυνατότητες μεταξύ ιατρών, νομικών, φιλολόγων, φυσικών, μαθηματικών κ.ο.κ.) – Ως χρονικό σημείο επελεύσεως των αποτελεσμάτων της διαγνωσθείσης αντισυνταγματικότητας της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ.1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, ορίζεται ο χρόνος δημοσίευσης της παρούσας απόφασης (29-12-2014).

Κείμενο:

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 10 Οκτωβρίου 2014, με την εξής σύνθεση: Σωτ. Ρίζος, Πρόεδρος, Αθ. Ράντος, Ε. Σαρπ, Αντιπρόεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας, Χρ. Ράμμος, Ν. Μαρκουλάκης, Δ. Μαρινάκης, Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Βηλαράς, Ιω. Μαντζουράνης, Αικ. Σακελλαροπούλου, Αικ. Χριστοφορίδου, Α.-Γ. Βώρος, Γ. Ποταμιάς, Ε. Νίκα, Ε. Αντωνόπουλος, Γ. Τσιμέκας, Α. Ντέμσιας, Σπ. Χρυσικοπούλου, Μ. Παπαδοπούλου, Ε. Κουσιουρή, Κ. Κουσούλης, Α. Χλαμπέα, Π. Μπραϊμή, Π. Χαμάκος, Α.Μ. Παπαδημητρίου, Β. Κίντζιου, Ελ. Παπαδημητρίου, Σύμβουλοι, Μ. Αθανασοπούλου, Στ. Λαμπροπούλου, Δ. Τομαράς, Πάρεδροι. Από τους ανωτέρω οι Σύμβουλοι Γ. Ποταμιάς και Α. Χλαμπέα, καθώς και η Πάρεδρος Μ. Αθανασοπούλου μετέχουν ως αναπληρωματικά μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3719/2008. Γραμματέας η Μ. Παπασαράντη.

Για να δικάσει την από 25 Μαΐου 2013 αγωγή:

των: 1) ..., κατοίκου .. Αττικής (. ..), 2) ..., κατοίκου Χολαργού Αττικής (. . .) και 3) ..., κατοίκου Αθηνών (. . .), οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Σπ. Βλαχόπουλο (Α.Μ. 17001), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο,

κατά των: 1) Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, το οποίο παρέστη με τον δικηγόρο Ηλία Μικρουλέα (Α.Μ. 19434), που τον διόρισε με πληρεξούσιο ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου και 2) Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος δεν παρέστη.

Η πιο πάνω αγωγή εισάγεται στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν της υπ' αριθμ. 2705/2014 παραπεμπτικής αποφάσεως του Στ' Τμήματος και της από 9 Οκτωβρίου 2013 πράξεως της Επιτροπής του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3900/2010 και κατόπιν της από 8 Αυγούστου 2014 πράξεως του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Με την αγωγή αυτή οι ενάγοντες επιδιώκουν να αναγνωρισθεί η εις ολόκληρον υποχρέωση των εναγόμενων να τους καταβάλλουν τα αναφερόμενα σ' αυτή ποσά.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία επέχει θέση εισηγήσεως από την Εισηγήτρια, Σύμβουλο Ελ. Παπαδημητρίου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των εναγόντων, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αγωγής και ζήτησε να γίνει δεκτή η αγωγή και τον πληρεξούσιο του Πανεπιστημίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ á τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, λόγω κωλύματος, κατά την έννοια του άρθρου 26 του ν. 3719/2008 (Α' 241), του Συμβούλου Χρήστου Ράμμου, τακτικού μέλους της σύνθεσης που εκδίκασε την υπόθεση, στη διάσκεψη έλαβε μέρος αντ' αυτής, ως τακτικό μέλος, ο Σύμβουλος Γεώργιος Ποταμιάς, αναπληρωματικό, μέχρι τώρα, μέλος της σύνθεσης.

2. Επειδή, στις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 (ΦΕΚ Α΄ 213), όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση της παρ. 1 και την προσθήκη παρ. 3 με το άρθρο 40 παρ. 1 και 2 του ν. 4055/2012 (Α΄ 51), ορίζεται ότι: «1. Οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα ή μέσο ενώπιον οποιουδήποτε τακτικού διοικητικού δικαστηρίου μπορεί να εισαχθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας με πράξη τριμελούς επιτροπής, αποτελούμενης από τον Πρόεδρο του, τον αρχαιότερο Αντιπρόεδρο και τον Πρόεδρο του αρμόδιου καθ' ύλην Τμήματος, ύστερα από αίτημα ενός των διαδίκων ή του Γενικού Επιτρόπου των διοικητικών δικαστηρίων, όταν με αυτό τίθεται ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος που έχει συνέπειες για ευρύτερο κύκλο προσώπων... Η πράξη της Επιτροπής δημοσιεύεται σε δύο ημερήσιες εφημερίδες των Αθηνών και συνεπάγεται την αναστολή εκδίκασης των εκκρεμών υποθέσεων, στις οποίες τίθεται το ίδιο ζήτημα. Η αναστολή δεν καταλαμβάνει την προσωρινή δικαστική προστασία. Μετά την επίλυση του ζητήματος, το Συμβούλιο της Επικρατείας μπορεί να παραπέμψει το ένδικο μέσο ή βοήθημα στο αρμόδιο τακτικό διοικητικό δικαστήριο. Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας δεσμεύει τους διαδίκους της ενώπιον του δίκης, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι παρεμβάντες. Στη δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας μπορεί να παρέμβει κάθε διάδικος σε εκκρεμή δίκη, στην οποία τίθεται το ίδιο ως άνω ζήτημα, και να προβάλλει τους ισχυρισμούς του σχετικά με το ζήτημα αυτό... 2. Όταν διοικητικό δικαστήριο επιλαμβάνεται υπόθεσης, στην οποία ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, μπορεί με απόφασή του, που δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα, να υποβάλει σχετικό προδικαστικό ερώτημα στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Το δεύτερο εδάφιο της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζεται αναλόγως. Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι υποχρεωτική για το δικαστήριο που υπέβαλε το ερώτημα και δεσμεύει τους παρεμβάντες ενώπιον του. 3. Μετά την επίλυση ζητήματος κατά τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων, οι υποθέσεις των οποίων είχε ανασταλεί η εκδίκαση, που θέτουν μόνο αυτό το ζήτημα, εισάγονται υποχρεωτικά προς κρίση σε συμβούλιο κατά τα άρθρα 34Α και 34Β του π.δ. 18/1989 και 126Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας...».

3. Επειδή, με τις διατάξεις του ως άνω άρθρου 1 του ν. 3900/2010 εισάγεται ο θεσμός της πρότυπης ή «πilotικής» δίκης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος, τα οποία αναμένεται να προκαλέσουν μεγάλο αριθμό διαφορών με τον κίνδυνο να εκδοθούν αντιφατικές αποφάσεις και να υπάρξει σημαντική καθυστέρηση για τους διαδίκους ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Στις περιπτώσεις αυτές παρέχεται η δυνατότητα στους διαδίκους και στα διοικητικά δικαστήρια να απευθύνονται απ' ευθείας στο Συμβούλιο της Επικρατείας ώστε αυτό να επιλύει τα σχετικά ζητήματα, διασφαλίζοντας την ενότητα της νομολογίας και την ασφάλεια δικαίου (βλ. σχετική αιτιολογική έκθεση του νόμου).

4. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, με την από 9.10.2013 πράξη της Τριμελούς Επιτροπής του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3900/2010, που δημοσιεύθηκε προσηκόντως σε δύο αθηναϊκές εφημερίδες, έγινε δεκτή η από 30.5.2013 αίτηση των εναγόντων να εισαχθεί προς εκδίκαση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας η κατατεθείσα στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών από 29.5.2013 (Γ.Α.Κ. 14163/2013) αγωγή τους, με την οποία, κατά τα αναφερόμενα στην ως άνω πράξη της Επιτροπής, τίθεται το γενικότερου ενδιαφέροντος ζήτημα της συνταγματικότητας των διατάξεων που θεσπίζουν περικοπές αποδοχών των πανεπιστημιακών λειτουργών. Η αγωγή αυτή παραπέμφθηκε, τελικώς, με την 2705/2014 απόφαση του Στ' Τμήματος, επταμελούς συνθέσεως, στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 εδ. α' του π.δ/τος 18/1989 (Α' 8), λόγω της μείζονος σπουδαιότητας των τιθεμένων με αυτή ζητημάτων.

5. Επειδή, ειδικότερα, με την κρινόμενη αγωγή ζητείται να αναγνωρισθεί η εις ολόκληρον υποχρέωση του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλουν, με τον νόμιμο τόκο υπερημερίας, στον πρώτο από τους ενάγοντες (Αναπληρωτή Καθηγητή της Ιατρικής Σχολής του ως άνω Πανεπιστημίου, Πρόεδρο της Εκτελεστικής Γραμματείας της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού – ΠΟΣΔΕΠ - των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων) το ποσό των 3.426,93 ευρώ, στη δεύτερη (Καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής του ιδίου Πανεπιστημίου, μέλος της Εκτελεστικής Γραμματείας της ΠΟΣΔΕΠ) το ποσό των 6.801,66 ευρώ και στον τρίτο (Αναπληρωτή Καθηγητή της Οδοντιατρικής Σχολής του αυτού Πανεπιστημίου, ταμία της Εκτελεστικής Γραμματείας της ΠΟΣΔΕΠ) το ποσό των 4.100,49 ευρώ, που αντιστοιχούν, όπως υποστηρίζουν, σε περικοπείσες ακαθάριστες αποδοχές τους, χρονικού διαστήματος από 1.8.2012 έως 30.4.2013, βάσει των διατάξεων της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ.1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 και της υπ' αριθμ. οικ.2/83408/022/14.11.2012 αποφάσεως του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών. Κατά τους ισχυρισμούς τους, οι διατάξεις του ως άνω νόμου αντίκεινται στα άρθρα 4 παρ. 1 και 5, 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 25 παρ. 1, 16 και 17, 74 παρ. 5 και 80 παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς και στο Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ε.Σ.Δ.Α.

6. Επειδή, οι ενάγοντες ομοδικούν παραδεκτώς, σύμφωνα με το άρθρο 115 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97), όπως η παράγραφος αυτή ισχύει μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 22 παρ. 1 του ν. 3226/2004 (Α' 24), που επιτρέπει την άσκηση κοινής αγωγής από περισσότερα πρόσωπα, εφόσον, μεταξύ άλλων, τα δικαιώματά τους στηρίζονται σε όμοια, κατά τα ουσιώδη, νομική και πραγματική βάση.

7. Επειδή, στο άρθρο 105 Εισ.Ν.Α.Κ. (π.δ. 456/1984, Α' 164) ορίζεται ότι: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του Δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το Δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. ...» και στο άρθρο 106 Εισ.Ν.Α.Κ. ότι: «Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων ... ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους».

8. Επειδή, κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 105 Εισ.Ν.Α.Κ., για να στοιχειοθετηθεί ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση λόγω πράξεως ή παραλείψεως των οργάνων του κατά την άσκηση της ανατεθειμένης σ' αυτά δημόσιας εξουσίας, απαιτείται, μεταξύ άλλων, η πράξη ή παράλειψη να είναι παράνομη. Εκ του ότι δε ο νομοθέτης είτε με νόμο είτε με διοικητική κανονιστική πράξη που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση νόμου, καθορίζει γενικότερα τους όρους του αδικού, παρέπεται ότι δεν μπορεί να προκύψει, έστω και αν προκαλείται ζημία σε τρίτο, ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 105 του Εισ.Ν.Α.Κ. από την εκ μέρους της πολιτείας νομοθέτηση με τα αρμόδια αυτής όργανα ή από την παράλειψη των οργάνων αυτών να νομοθετήσουν, εκτός αν από τη νομοθέτηση ή την παράλειψή της γεννάται αντίθεση προς κανόνες δικαίου υπέρτερης τυπικής ισχύος (πρβλ. ΣτΕ 3901/2013, 2544/2013 7μ., 730/2010, 1038/2006 7μ.). Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση του ζημιωθέντος γεννάται μόνο αν οι επιζήμιες συνέπειες επέρχονται απευθείας από την επίμαχη διάταξη, πριν και ανεξάρτητα από οποιαδήποτε εφαρμογή της με πράξη της Διοίκησης.

Στις λοιπές περιπτώσεις, κατά τις οποίες οι επιζήμιες συνέπειες επέρχονται από την εφαρμογή του πιο πάνω κανόνα δικαίου, δηλαδή από την πράξη της Διοίκησης που τον εφαρμόζει στην ατομική περίπτωση, η ευθύνη έναντι του ζημιωθέντος προκύπτει όχι από τον κανόνα δικαίου αλλά από την τελευταία αυτή πράξη (πρβλ. ΣτΕ 3901/2013, 450/2013 7μ., 2773/2010 7μ., 3093/2009, 1038/2006 7μ.). Εξάλλου, για τη θεμελίωση της ευθύνης προς αποζημίωση απαιτείται, μεταξύ άλλων, να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παράνομης πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας και της επελθούσας ζημίας. Ο σύνδεσμος αυτός υφίσταται όταν, σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας, η φερόμενη ως ζημιολογός πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια, κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων και εν όψει των ειδικών συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης ήταν εξ αντικειμένου ικανή και πρόσφορη να επιφέρει το ζημιολογικό γεγονός (πρβλ. ΣτΕ 4100/2012, 3124/2011).

9. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση οι αξιώσεις των εναγόντων αφορούν περικοπείσες αποδοχές τους, χρονικού διαστήματος από 1.8.2012 έως 30.4.2013, οι οποίες εγένοντο βάσει των διατάξεων της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ.1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 και της υπ' αριθμ. οικ.2/83408/0022/ 14.11.2012 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών που, κατά τους ισχυρισμούς τους, είναι αντισυνταγματικές και αντίθετες στο Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ε.Σ.Δ.Α., έτυχαν δε εφαρμογής από όργανα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κατά τον προσδιορισμό των αποδοχών τους, κατά το ως άνω χρονικό διάστημα. Ενόψει τούτων και των όσων έγιναν δεκτά στην προηγούμενη σκέψη, τόσο το Ελληνικό Δημόσιο, όσο και το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών νομιμοποιούνται παθητικώς στην παρούσα δίκη, εφόσον οι αξιώσεις των εναγόντων ερείδονται στην, κατά τους ισχυρισμούς τους, αντίθεση προς κανόνες δικαίου υπέρτερης τυπικής ισχύος των ανωτέρω διατάξεων που θεσμοθετήθηκαν από το πρώτο, έχοντας ευρύτερες δυσμενείς συνέπειες στη διαμόρφωση των εκ νέου μειούμενων αποδοχών των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., εφαρμόστηκαν δε από το δεύτερο, κατά τον υπολογισμό των αποδοχών των εναγόντων, που τους καταβλήθηκαν μειωμένες, για το ως άνω συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ότι δεν νομιμοποιείται παθητικώς στην παρούσα δίκη πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

10. Επειδή, στο άρθρο 16 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «1. Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες, η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από το καθήκον της υπακοής στο Σύνταγμα. 2. Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες. 3... 4... 5. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους... 6. Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί. Το υπόλοιπο διδακτικό προσωπικό τους επιτελεί επίσης δημόσιο λειτουργήμα, με τις προϋποθέσεις που νόμος ορίζει. Τα σχετικά με την κατάσταση όλων αυτών των προσώπων καθορίζονται από τους οργανισμούς των οικείων ιδρυμάτων. Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δεν μπορούν να παυθούν προτού λήξει σύμφωνα με το νόμο ο χρόνος υπηρεσίας τους παρά μόνο με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που

προβλέπονται στο άρθρο 88 παράγραφος 4 και ύστερα από απόφαση συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει το όριο της ηλικίας των καθηγητών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων· εφόσον εκδοθεί ο νόμος αυτός οι καθηγητές που υπηρετούν αποχωρούν αυτοδικαίως μόλις λήξει του ακαδημαϊκού έτος μέσα στο οποίο συμπληρώνουν το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας τους. 7... 8... 9...».

11. Επειδή, με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 16 του Συντάγματος κατοχυρώνεται η ελεύθερη ανάπτυξη της επιστήμης ως θεμελιώδης σκοπός του κράτους και καθορίζονται οι βασικές προϋποθέσεις και οι αρχές που πρέπει να διέπουν την παροχή της ανώτατης εκπαίδευσης, για την οποία θεσπίζονται συγκεκριμένα οργανωτικά και λειτουργικά πλαίσια, που οριοθετούν τη δράση όχι μόνο της διοίκησης, αλλά και του κοινού νομοθέτη κατά την από αυτόν ρύθμιση των σχετικών θεμάτων. Κατά την έννοια των συνταγματικών αυτών διατάξεων, η ανώτατη εκπαίδευση, σκοπός της οποίας είναι η προαγωγή και μετάδοση της επιστημονικής γνώσης με την έρευνα και τη διδασκαλία, παρέχεται από ίδια και αυτοτελή ιδρύματα, που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σύμφωνα αφενός μεν με την αρχή της ακαδημαϊκής ελευθερίας, αφετέρου δε με την αρχή της πλήρους αυτοδιοίκησης των ιδρυμάτων αυτών. Ειδικότερα, η αρχή της ακαδημαϊκής ελευθερίας εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική σκέψη, έρευνα και διδασκαλία και νοείται όχι μόνο ως ατομικό δικαίωμα του πανεπιστημιακού ερευνητή ή διδασκάλου, αλλά και ως θεσμική εγγύηση, ως οργανωμένη δηλαδή δραστηριότητα, αναπτυσσόμενη, σύμφωνα με κανόνες που θεσπίζει και με μέσα που παρέχει το κράτος, μέσα στο πλαίσιο της λειτουργίας των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (πρβλ. ΣτΕ 41/2013 Ολομ. σκ. 9, 2786-2798/1984 Ολομ., 982/2012 σκ. 15, 2303/2011 7μ. σκ. 5, 338/2011 7μ. σκ. 8, 1672/2009 σκ. 9, 411/2008 7μ. σκ. 9). Προς εκπλήρωση των σκοπών αυτών το Κράτος υποχρεούται να εξασφαλίζει την αναγκαία υποδομή, να διαθέτει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα και να διασφαλίζει τις εν γένει προϋποθέσεις για την ακώλυτη άσκηση από τα μέλη Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. της διδακτικής και ερευνητικής τους δραστηριότητας, όπως ρητά ορίζεται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 16 του Συντάγματος, καθιερώνοντας «δικαίωμα» των Α.Ε.Ι. να ενισχύονται οικονομικά από το Κράτος (πρβλ. ΣτΕ 4009/2000 7μ. σκ. 6, 4008/2000 7μ. σκ. 7, 4006/2000 7μ. σκ. 7, 3913/2000 σκ. 6, 3914/2000 σκ. 6, 3904/2000 σκ. 6). Τα μέλη Δ.Ε.Π. αναγνωρίζονται, ενόψει της αποστολής τους ως ακαδημαϊκών διδασκάλων και ερευνητών, αλλά και των συνθηκών υπό τις οποίες ασκούν τα διδακτικά και ερευνητικά τους καθήκοντα, ευθέως από το Σύνταγμα, ως δημόσιοι λειτουργοί, τελούντες υπό ιδιαίτερο προστατευτικό καθεστώς εγγυώμενο την προσωπική και λειτουργική τους ανεξαρτησία (πρβλ. ΣτΕ 41/2013 Ολομ. σκ. 9, 2786-2798/1984 Ολομ., 3201/2013 σκ. 5, 3764/2012 σκ. 4, 2303/2011 7μ. σκ. 5, 338/2011 7μ. σκ. 8, 2522/2009 σκ. 5, 1672/2009 σκ. 9, 515/2008 σκ. 6, 411/2008 7μ. σκ. 9, 246/2006 σκ. 7, 56/2005 σκ. 7, 1234/2003 σκ. 7, 2460/2002 σκ. 7, 3478/2001 σκ. 8 κ.ά.), σε αντίθεση με την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 16 παρ. 4 του προΐσχύσαντος Συντάγματος του 1952, με την οποία χαρακτηρίζονταν ως δημόσιοι υπάλληλοι, χωρίς να παρέχεται υπέρ αυτών καμία ιδιαίτερη εγγύηση (ΣτΕ 2238/1999 Ολομ. σκ. 5). Μεταξύ δε των εγγυήσεων αυτών περιλαμβάνεται και η απορρέουσα από την, κατά το άρθρο 16 του Συντάγματος, φύση των καθηκόντων τους και της αποστολής τους ως ακαδημαϊκών διδασκάλων και ερευνητών καθώς και λόγω των ηυξημένων τυπικών και ουσιαστικών προσόντων τους, υποχρέωση εξασφάλισης των απαραίτητων προϋποθέσεων για την άσκηση του έργου τους, προεχόντως δε ο καθορισμός αποδοχών ειδικώς προβλεπομένων γι' αυτούς, κατ' εκτίμηση των ειδικών συνθηκών άσκησης του λειτουργήματός τους και ύψους αναλόγου προς αυτό,

που αφ' ενός μεν να τους επιτρέπει να ασκούν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους αφ' ετέρου δε να καθιστά τα ΑΕΙ ελκυστικά για νέο υψηλής στάθμης επιστημονικό προσωπικό. Οίκοθεν νοείται ότι οι υποχρεώσεις αυτές του Κράτους συσχετίζονται, σε μεγάλο βαθμό, με τις οικονομικές δυνατότητες εκάστης περιόδου.

12. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους», στο δε άρθρο 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. ... Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. 2. ... 3. ... 4. Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης». Περαιτέρω, στο άρθρο 79 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «Η Βουλή κατά την τακτική ετήσια συνοδό της ψηφίζει τον προϋπολογισμό των εσόδων και εξόδων του Κράτους για το επόμενο έτος ...» και στο άρθρο 106 παρ. 1 αυτού ορίζεται ότι: «Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας ...». Από τον συνδυασμό των συνταγματικών αυτών διατάξεων συνάγεται ότι σε περιπτώσεις παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, ο κοινός νομοθέτης δύναται να θεσπίσει μέτρα περιστολής των δημοσίων δαπανών που συνεπάγονται σοβαρή οικονομική επιβάρυνση μεγάλων κατηγοριών του πληθυσμού και, ιδίως, όσων λαμβάνουν μισθό ή σύνταξη από το δημόσιο ταμείο λόγω της άμεσης εφαρμογής και αποτελεσματικότητας των επιβαλλομένων σε βάρος τους μέτρων για τον περιορισμό του δημοσίου ελλείμματος. Η δυνατότητα, όμως, αυτή δεν μπορεί να είναι απεριόριστη αλλά έχει ως όριο τις αρχές της αναλογικότητας, της ισότητας στην κατανομή των δημοσίων βαρών και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, οι οποίες επιτάσσουν το βάρος της δημοσιονομικής προσαρμογής να κατανέμεται μεταξύ όλων των κατηγοριών απασχολούμενων τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα, όπως, επίσης, και των ασκούντων ελευθέριο επάγγελμα, δεδομένου, μάλιστα, ότι η βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών είναι προς όφελος όλων. Και τούτο διότι, ενόψει και της καθιερωμένης στο άρθρο 25 παρ. 4 του Συντάγματος αξίωσης του Κράτους να εκπληρώνουν όλοι οι πολίτες το χρέος της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης, δεν είναι επιτρεπτό η επιβάρυνση από τα μέτρα που λαμβάνονται προς αντιμετώπιση της δυσμενούς και παρατεταμένης οικονομικής συγκυρίας να κατανέμεται πάντοτε σε συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών, ώστε η σωρευτική επιβάρυνση αυτών να είναι ιδιαίτερα μεγάλη και να είναι πλέον εμφανής η υπέρβαση των ορίων της αναλογικότητας και της ισότητας στην κατανομή των δημοσίων βαρών, αντί της προώθησης διαρθρωτικών μέτρων ή της είσπραξης των φορολογικών εσόδων από την μη εφαρμογή των οποίων ευνοούνται, κυρίως, άλλες κατηγορίες πολιτών (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 2192-2196/2014, 668/2012). Επί πλέον δε όριο στην εξουσία του νομοθέτη να περιστέλλει δαπάνες και συναφώς να μειώνει αποδοχές δημοσίων λειτουργών πηγάζουν και από τυχόν ειδικές διατάξεις του Συντάγματος σχετικές με τις θιγόμενες ομάδες του πληθυσμού.

13. Επειδή, η υπηρεσιακή κατάσταση των μελών του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) απετέλεσε αντικείμενο συνεχών νομοθετικών ρυθμίσεων και μεταβολών. Ειδικότερα, στον ν. 1268/1982 (Α' 87) ορίζονταν, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 13, ότι το Διδακτικό -

Ερευνητικό Προσωπικό (Δ.Ε.Π.), των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων αποτελούνταν από Καθηγητές, Αναπληρωτές Καθηγητές, Επίκουρους Καθηγητές και Λέκτορες (παρ. 1), ότι η ιδιότητα του μέλους του Δ.Ε.Π. ήταν ασυμβίβαστη με κάθε άλλη επαγγελματική απασχόληση (παρ. 6), ότι, κατ' εξαίρεση, επιτρεπόταν η εξωπανεπιστημιακή απασχόληση μελών του Δ.Ε.Π., που η συμμετοχή τους σε εφαρμογές του επιστημονικού τους κλάδου ήταν αναγκαία για την εκπαιδευτική τους λειτουργία ή την προαγωγή της επιστήμης στην πράξη (παρ. 7) και μπορούσαν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο Δημόσιο, στους Φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του δημόσιου τομέα, στους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς, καθώς και σε Διεθνείς Οργανισμούς (παρ. 8), στο δε άρθρο 17 του ιδίου νόμου ορίζονταν ότι τα μέλη του Δ.Ε.Π. είχαν την υποχρέωση να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο Α.Ε.Ι. στο οποίο είχαν διορισθεί με πλήρη απασχόληση για όλες τις εργάσιμες μέρες (παρ. 1). Με τις διατάξεις του άρθρου 79 παρ. 6 περ. ια' του ν. 1566/1985 (Α' 167) ορίστηκε ότι ως πλήρης απασχόληση, κατά την παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 1268/1982, εννοείται η υποχρεωτική προσέλευση και παραμονή των μελών Δ.Ε.Π. στο αντίστοιχο Α.Ε.Ι. τουλάχιστο για είκοσι ώρες κάθε εβδομάδα. Με τις διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 2083/1992 (Α' 159) τα μέλη Δ.Ε.Π. όλων των Α.Ε.Ι. εντάχθηκαν, ανάλογα με το ιδιαίτερο καθεστώς απασχόλησής τους, σε τρεις κατηγορίες: α) πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, β) πλήρους απασχόλησης, και γ) μερικής απασχόλησης (παρ. 1), ενώ προβλέφθηκε, για τα μέλη Δ.Ε.Π. πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, ότι η ιδιότητα τους αυτή ήταν ασυμβίβαστη με κάθε άλλη επαγγελματική απασχόληση, ότι θα ελάμβαναν αποδοχές αυξημένες κατά 35%, έναντι των αντίστοιχων πάσης φύσεως αποδοχών των μελών Δ.Ε.Π. με πλήρη απασχόληση (παρ. 2), για τα μέλη Δ.Ε.Π. πλήρους απασχόλησης, ότι είχαν τη δυνατότητα εξωπανεπιστημιακής επαγγελματικής απασχόλησης και κατοχής έμμισθης θέσης στο Δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα (παρ. 3) και ότι για τα μέλη Δ.Ε.Π. που υπηρετούν σε Α.Ε.Ι. των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης, εφόσον κατέχουν νομίμως δεύτερη έμμισθη οργανική θέση στο δημόσιο τομέα, λαμβάνουν τις πάσης φύσεως αποδοχές της οργανικής αυτής θέσης και επιπλέον τις πάσης φύσεως αποδοχές των μελών Δ.Ε.Π. με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση, μειωμένες κατά 35% (παρ. 6), καταργήθηκαν δε οι παρ. 6 και 7 του ν. 1268/1982 (παρ. 8). Με το ν. 2530/1997 (Α' 218) ορίστηκε στο άρθρο 2 ότι τα μέλη Δ.Ε.Π. εντάσσονται σε μία από τις εξής δύο κατηγορίες: α. της πλήρους απασχόλησης, β. της μερικής απασχόλησης (παρ. 1), ότι τα μέλη Δ.Ε.Π. πλήρους απασχόλησης είχαν υποχρέωση α. να διαμένουν και να εγκαθίστανται στο νομό όπου εδρεύει το Τμήμα του Α.Ε.Ι., στο οποίο υπηρετούσαν, β. να παραδίδουν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα, κατ' ελάχιστο όριο έξι (6) ώρες εβδομαδιαίως, γ. να παρευρίσκονται στους πανεπιστημιακούς χώρους δεκατέσσερις (14) ώρες εβδομαδιαίως, κατ' ελάχιστο όριο, πέραν των έξι (6) ωρών διδασκαλίας, ότι ηδύναντο να ασκούν εξωπανεπιστημιακές δραστηριότητες, όπως να αμείβονται από χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα ή από Ερευνητικά Ινστιτούτα ή Κέντρα, να αμείβονται από κάθε είδους έργο, να ασκούν εξωπανεπιστημιακή υπερωριακή απασχόληση, να ασκούν ελευθέριο επάγγελμα κλπ, ότι οι ώρες διδασκαλίας και παρουσίας στους πανεπιστημιακούς χώρους των μελών Δ.Ε.Π. πλήρους απασχόλησης δεν μπορούσαν να πραγματοποιούνται σε λιγότερο από τρεις (3) ημέρες εβδομαδιαίως, η δε εξωπανεπιστημιακή τους δραστηριότητα δεν μπορούσε να υπερβαίνει τις οκτώ (8) ώρες εβδομαδιαίως, κατανεμόμενες σε δύο (2) μέρες κατ' ανώτατο όριο (παρ. 2) και ότι μέλη Δ.Ε.Π. μερικής απασχόλησης ήταν όσοι δεν υπάγονταν στην κατηγορία της πλήρους απασχόλησης, δεν ενέπιπταν στις προϋποθέσεις του ασυμβίβαστου, είχαν δε υποχρέωση να παρευρίσκονται στους πανεπιστημιακούς χώρους τουλάχιστον επτά

(7) ώρες εβδομαδιαίως πέραν των τριών (3) ωρών διδασκαλίας, στις οποίες υποχρεούνταν εβδομαδιαίως (παρ. 3). Τέλος, στον ν. 4009/2011 (Α΄ 195), που ισχύει εν προκειμένω, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι το διδακτικό και ερευνητικό έργο στα Α.Ε.Ι. ασκείται από τους καθηγητές, οι οποίοι διακρίνονται σε καθηγητές πρώτης βαθμίδας (καθηγητές), αναπληρωτές καθηγητές και επίκουρους καθηγητές (άρθρο 16 παρ. 1), ότι ελάχιστες προϋποθέσεις για την εκλογή σε θέση καθηγητή όλων των βαθμίδων είναι η κατοχή διδακτορικού διπλώματος και η συνάφεια με το γνωστικό αντικείμενο της προς πλήρωση θέσης είτε του αντικειμένου της διδακτορικής διατριβής είτε του ερευνητικού ή επιστημονικού εν γένει έργου του υποψηφίου (άρθρο 17 παρ. 1). Ειδικότερα, δε στο άρθρο 23 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: «1. Οι καθηγητές εκλέγονται ως πλήρους απασχόλησης. Μετά τη συμπλήρωση τριετούς πραγματικής άσκησης καθηκόντων στη βαθμίδα του πρώτου διορισμού τους, μπορούν να ενταχθούν στην κατηγορία της μερικής απασχόλησης, οπότε και λαμβάνουν το 35% των τακτικών αποδοχών τους. 2. Οι καθηγητές πλήρους απασχόλησης υποχρεούνται να διαμένουν και να εγκαθίστανται στο νομό, όπου εδρεύει η σχολή του Α.Ε.Ι., στο οποίο υπηρετούν και μπορούν: α) Να αμείβονται από χρηματοδοτούμενα έργα που διαχειρίζεται το Ν.Π.Ι.Δ. οποιουδήποτε Α.Ε.Ι., το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 58, ή οποιοδήποτε ερευνητικό ινστιτούτο ή κέντρο που εποπτεύεται από οποιοδήποτε Υπουργείο. β) Να αμείβονται από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. γ) Να ασκούν με ή χωρίς αμοιβή, καθώς και με αποζημίωση κατ' αποκοπήν, κάθε είδους έργο ή δραστηριότητα, πλην εκείνων που προσδίδουν την εμπορική ιδιότητα, καθώς και να ασκούν τα καθήκοντα του διευθύνοντος συμβούλου του Ν.Π.Ι.Δ. του ιδρύματός τους, που προβλέπεται στο άρθρο 58. Σε κάθε περίπτωση μπορούν να μετέχουν με οποιαδήποτε ιδιότητα σε εταιρείες τεχνολογικής βάσης - έντασης γνώσης που προβλέπονται από το άρθρο 23 του ν. 2741/1999 (Α΄ 199). δ) Να αμείβονται από εκτέλεση κλινικού έργου και εφημεριών σε πανεπιστημιακές κλινικές. ε) Να συμμετέχουν με αμοιβή στις διαδικασίες επιλογής προσωπικού του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), καθώς και της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. στ) Να συμμετέχουν ως έμμισθα μέλη σε δύο κατ' ανώτατο όριο επιτροπές και επιστημονικά ή διοικητικά συμβούλια του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, στις οποίες προβλέπεται υποχρεωτικώς η συμμετοχή καθηγητών, καθώς και σε Διοικούσες Επιτροπές Α.Ε.Ι. και ως μέλη της Ακαδημίας Αθηνών, ως μέλη ή επιστημονικοί συνεργάτες του Επιστημονικού Συμβουλίου, της Επιστημονικής Υπηρεσίας και Επιτροπών της Βουλής, καθώς και ως μέλη των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών με εξαίρεση τη θέση του προέδρου τους, ή να κατέχουν τις προβλεπόμενες από τις κείμενες διατάξεις θέσεις Ειδικού Συμβούλου ή Ειδικού Συνεργάτη του Υπουργού, των Υφυπουργών ή των Γενικών Γραμματέων των Υπουργείων Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή του Ειδικού Συμβούλου του Υπουργού Εξωτερικών (όπως η περ. στ' ισχύει μετά την τροποποίησή της με το άρθρο 5 παρ. 3 του ν. 4076/2012, Α΄ 159). ζ) Να διδάσκουν σε οποιοδήποτε άλλο Α.Ε.Ι., σε δημόσιες σχολές, σε δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) και Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) ή να παρέχουν διοικητικό έργο στο Ι.Ε.Π. η) Να αμείβονται για τη συμμετοχή τους στα όργανα διοίκησης του ιδρύματος ή της ΑΔΙΠ ή κάθε άλλου φορέα που εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. θ) Να ασκούν ελευθέρια επάγγελμα ύστερα από ενημέρωση του Κοσμήτορα της σχολής στην οποία ανήκουν. 3. Οι αμοιβές των καθηγητών πλήρους απασχόλησης υπό τα στοιχεία α΄, β΄, δ΄ και θ΄ της προηγούμενης παραγράφου εισπράττονται υποχρεωτικώς μέσω του Ν.Π.Ι.Δ. του ιδρύματός τους, το

οποίο προβλέπεται στο άρθρο 58. 4. Καθηγητές μερικής απασχόλησης είναι υποχρεωτικά όσοι κατέχουν θέση πλήρους απασχόλησης στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. 5.... 6. Για την κατοχή δεύτερης έμμισθης θέσης στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα από καθηγητές μερικής απασχόλησης, απαιτείται σχετική άδεια της κοσμητείας, η οποία εγκρίνεται με απόφαση του πρύτανη». Στο άρθρο 24 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: «1. Στους καθηγητές απαγορεύεται: α) να απασχολούνται ως σύμβουλοι ή με διοικητικά ή διδακτικά ή ερευνητικά καθήκοντα ή να συμμετέχουν με οποιαδήποτε σχέση και χρονική διάρκεια, σε φορέα παροχής εκπαιδευτικών ή ερευνητικών υπηρεσιών που δεν υπάγεται στο δημόσιο τομέα. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται στους Καθηγητές των Α.Ε.Ι. να απασχολούνται, υπό τις ανωτέρω ιδιότητες, σε μη κερδοσκοπικά ερευνητικά κέντρα τα οποία αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (το τελευταίο εδάφιο της περ. α' προστέθηκε με το άρθρο 34 παρ. 9 του ν. 4115/2013, Α' 24), β) να ιδρύουν ή να συμμετέχουν, με οποιαδήποτε σχέση ή ιδιότητα, σε επιχειρήσεις ή εταιρείες ή κοινοπραξίες ή κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα, στα οποία ανατίθεται η εκπόνηση μελετών ή προγραμμάτων ή η εκτέλεση συγκεκριμένου έργου ή η προμήθεια υλικού ή η παροχή υπηρεσιών από το οικείο ή άλλο Α.Ε.Ι. και γ) να κατέχουν άλλη, πλην του διδακτικού προσωπικού Α.Ε.Ι. ή της θέσης δικαστικού λειτουργού ή εκκλησιαστικού υπαλλήλου, μόνιμη οργανική θέση στο δημόσιο τομέα, όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 1Β του ν. 2362/1995 (Α' 247), με την επιφύλαξη όσων προβλέπονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 23. 2. Η ιδιότητα του πρύτανη, αναπληρωτή πρύτανη και κοσμήτορα είναι ασυμβίβαστη με κάθε επαγγελματική απασχόληση εκτός του ιδρύματος, καθώς και με την κατοχή έμμισθης θέσης στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα». Στο άρθρο 25 του ως άνω νόμου ορίζεται ότι: «1. Οι αποδοχές των καθηγητών είναι ανάλογες του λειτουργήματος που επιτελούν, της βαθμίδας που κατέχουν και του είδους απασχόλησης τους στο ίδρυμα και καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3205/2003 (Α' 297), όπως εκάστοτε ισχύει». Περαιτέρω δε, στο άρθρο 56 ορίζεται ότι: «Τα Α.Ε.Ι. επιχορηγούνται από το κράτος για την εκπλήρωση της αποστολής τους ... 2. α) Πόροι των Α.Ε.Ι. είναι : αα) η κρατική επιχορήγηση, ββ) οι πρόσοδοι που προέρχονται από την αξιοποίηση της περιουσίας τους, γγ) χρηματοδοτήσεις από οποιαδήποτε πηγή που σχετίζονται με την επιστημονική έρευνα, την ανάπτυξη και την επιστημονική μελέτη, δδ) δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες και εε) πόροι από κάθε άλλη πηγή...».

14. Επειδή, εξάλλου, η μισθολογική εξέλιξη των μελών Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) είχε ως ακολούθως: Στο άρθρο 17 περ. 7 του ως άνω ν. 1268/1982 οριζόταν, ως προς τις αποδοχές των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. ότι: «Ο βασικός μισθός του Καθηγητή είναι ο κάθε φορά οριζόμενος με μισθολογικές διατάξεις. Ο βασικός μισθός του Αναπληρωτή Καθηγητή είναι το 85%, του Επίκουρου Καθηγητή το 70% και του Λέκτορα το 60% του βασικού μισθού του Καθηγητή αντίστοιχα». Με το ν. 1517/1985 (Α' 25) αναδιαρθρώθηκε το μισθολόγιο του διδακτικού προσωπικού των Α.Ε.Ι. και προβλέφθηκε η καταβολή, πλην του βασικού μισθού, προσαύξησης λόγω χρόνου προϋπηρεσίας, μηνιαίας αποζημίωσης για την αντιμετώπιση των δαπανών, στις οποίες υποβάλλονται λόγω των ειδικών συνθηκών άσκησης του επαγγέλματός τους, μηνιαίου επιδόματος ερευνητικών προγραμμάτων, μηνιαίου επιδόματος οικογενειακών βαρών, επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και άδειας, επιδομάτων ανθυγιεινής και επικίνδυνης εργασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 1505/1984, και Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής (ΑΤΑ), σύμφωνα με το ποσοστό μεταβολής του δείκτη τιμών καταναλωτή, ενώ, με το άρθρο 7 παρ. 2 εδ. α' και γ' του ν. 1966/1991 (Α' 147) προβλέφθηκε ότι στα μέλη Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. της παραγράφου 1 του άρθρου 13 του ν. 1268/1982 χορηγείται μηνιαίο

επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών σε ποσοστό 20% επί του βασικού μισθού του Αναπληρωτή Καθηγητή. Με τις διατάξεις του άρθρου 8 (παρ. 2) του ν. 2083/1992 (Α' 159) ορίστηκε ότι τα μέλη Δ.Ε.Π. όλων των Α.Ε.Ι. πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης λαμβάνουν αποδοχές αυξημένες κατά 35% έναντι των αντίστοιχων πάσης φύσεως αποδοχών των μελών ΔΕΠ με πλήρη απασχόληση. Με το άρθρο δεύτερο παρ. 1 του ν. 2216/1994 (Α' 83) ορίστηκε ότι η αύξηση αυτή καταβάλλεται αναδρομικά από 1-1-1994 στα μέλη Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. τα οποία δεν κατέχουν άλλη θέση, ούτε απασχολούνται στον ευρύτερο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, μόνιμα ή πρόσκαιρα με οποιαδήποτε έννομη σχέση και γενικώς, εκτός των αποδοχών της θέσης τους, δεν αποκερδαίνουν άλλα εισοδήματα κατά οποιονδήποτε τρόπο είτε με παροχή εργασίας ή υπηρεσιών είτε από ελευθέριο επάγγελμα ή άλλο επιτήδευμα, ενώ με το άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 2303/1995 (Α' 80) ορίστηκε ότι η ως άνω αύξηση χορηγείται ως ξεχωριστή παροχή και σε καμία περίπτωση δεν προσαυξάνει το βασικό μισθό, την Α.Τ.Α. και τα λοιπά δραχμικά επιδόματα, επί των οποίων και μόνο υπολογίζεται. Όπως κρίθηκε δε, η ανωτέρω αύξηση παρασχέθηκε ως κίνητρο για την απερίσπαστη απασχόληση των μελών Δ.Ε.Π. στο διδακτικό και ερευνητικό τους έργο στο χώρο των Α.Ε.Ι. (πρβλ. ΣτΕ 2669/2009 σκ. 4, 2254/2000 7μ. σκ. 4), αποβλέπει δε στην εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, παρέχοντας στα μέλη Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., που ήδη υπηρετούν, και στους νέους επιστήμονες, που διορίζονται σε θέσεις Δ.Ε.Π. οποιασδήποτε βαθμίδας, σημαντικό οικονομικό κίνητρο για να επιλέξουν την πλήρη και αποκλειστική απασχόλησή τους με τα διδακτικά, επιστημονικά - ερευνητικά και διοικητικά τους καθήκοντα στο πανεπιστήμιο, διασφαλίζοντας έτσι την ομαλή λειτουργία των Α.Ε.Ι. και τη βελτίωση της παρεχόμενης σε αυτά εκπαίδευσης (ΣτΕ 2880/2001 σκ. 5). Με το ν. 2530/1997 (Α' 218) θεσπίστηκε ειδικό μισθολόγιο για τα μέλη Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. ευνοϊκότερο σε σχέση με το προϊσχύον. Με το νόμο αυτό, σύμφωνα με τη σχετική αιτιολογική έκθεση, υλοποιήθηκε η πρόθεση της Πολιτείας για την αποκατάσταση του επιπέδου των μισθών και αμοιβών του διδακτικού προσωπικού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται στον βάσει του άρθρου 16 παρ. 6 του Συντάγματος ρόλο τους ως δημοσίων λειτουργών, που οι αποδοχές τους πρέπει να είναι ανάλογες προς το λειτούργημά τους. Ειδικότερα, στο άρθρο 13 του ως άνω νόμου ορίστηκε ότι ο βασικός μηνιαίος μισθός όλων των βαθμίδων των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. με πλήρη απασχόληση καθορίζεται με βάση το βασικό μισθό του Λέκτορα, με τους συντελεστές που ορίζονται στο άρθρο αυτό (παρ. 1) και ότι πέρα από το βασικό μισθό της προηγούμενης παραγράφου παρέχονται και τα αναφερόμενα στο ως άνω άρθρο επιδόματα, παροχές και αποζημιώσεις κατά μήνα (επίδομα χρόνου υπηρεσίας, επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών, επίδομα διδακτικής προετοιμασίας και εξωδιδακτικής πανεπιστημιακής απασχόλησης εντός των Πανεπιστημίων, ειδικό ερευνητικό επίδομα για την εκτέλεση μεταδιδακτορικής έρευνας και την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων, έξοδα παράστασης στους Πρυτάνεις, Αντιπρυτάνεις, Κοσμήτορες και Προέδρους Τμημάτων, επίδομα εορτών και άδειας, προσαύξηση των ειδικών επιδομάτων με τη συμπλήρωση 25 ετών υπηρεσίας). Με το άρθρο 55 παρ. 3 του ν. 3205/2003 (Α' 297) καταργήθηκε, μεταξύ άλλων, το ανωτέρω άρθρο 13 του ν. 2530/1997, οι ρυθμίσεις του οποίου, όμως, επανελήφθησαν με το άρθρο 36 του νεότερου αυτού νόμου. Ειδικότερα, στο άρθρο αυτό προβλέφθηκε ότι «1. Ο βασικός μηνιαίος μισθός όλων των βαθμίδων των μελών Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Πανεπιστημίων με πλήρη απασχόληση ... καθορίζεται με βάση το βασικό μισθό του Λέκτορα, ο οποίος πολλαπλασιάζεται με τους παρακάτω συντελεστές και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ: α. Καθηγητής 1,50 β.

Αναπληρωτής Καθηγητής 1,30 γ. Επίκουρος Καθηγητής 1,10 δ. Λέκτορας 1,00 Για τη διαμόρφωση των νέων βασικών μισθών της παραγράφου αυτής ο μηνιαίος βασικός μισθός του Λέκτορα ορίζεται σε χίλια είκοσι πέντε ευρώ (1.025 €). 2. Πέρα από το βασικό μισθό της προηγούμενης παραγράφου παρέχονται και τα εξής επιδόματα, παροχές και αποζημιώσεις κατά μήνα: α. Χρόνου υπηρεσίας... β. Διδακτικής προετοιμασίας και εξωδιδακτικής πανεπιστημιακής απασχόλησης εντός των Πανεπιστημίων, οριζόμενο, ως εξής: i. Καθηγητής 587 € ii. Αναπληρωτής Καθηγητής 528 € iii. Επίκουρος Καθηγητής 470 € iv. Λέκτορας 411 € Το ανωτέρω επίδομα καταβάλλεται στους δικαιούχους και κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής τους άδειας. γ. Πάγια αποζημίωση, για δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και για συμμετοχή σε συνέδρια, οριζόμενη ως εξής: i. Καθηγητής 411 € ii. Αναπληρωτής Καθηγητής 264 € iii. Επίκουρος Καθηγητής 176 € iv. Λέκτορας 176 € δ. Ειδικό ερευνητικό, για την εκτέλεση μεταδιδακτορικής έρευνας και την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων, οριζόμενο, ως εξής: i. Καθηγητής 426 € ii. Αναπληρωτής Καθηγητής 386 € iii. Επίκουρος Καθηγητής 351 € iv. Λέκτορας 316 € ε. Οικογενειακή παροχή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του παρόντος νόμου. στ. Έξοδα παράστασης στους Πρυτάνεις, Αντιπρυτάνεις, Κοσμήτορες και Προέδρους Τμημάτων, οριζόμενα, ως εξής: i. Πρύτανης 440 € ii. Αντιπρύτανης 382 € iii. Κοσμήτορας ή Πρόεδρος Τμήματος 323 € 3. Εορτών και αδειας, χορηγούμενα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 του παρόντος νόμου. 4. Τα ποσά των περιπτώσεων i των εδαφίων β', γ' και δ' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου προσαυξάνονται κατά εκατόν δεκαεπτά ευρώ (117 €) με τη συμπλήρωση είκοσι πέντε (25) ετών υπηρεσίας. 5. Πέραν των παροχών και αποζημιώσεων του άρθρου αυτού δεν δικαιολογείται, από την έναρξη της ισχύος του παρόντος και εφεξής, η χορήγηση άλλων μισθολογικών παροχών, με οποιαδήποτε ονομασία και από οποιαδήποτε πηγή, για τα μέλη Δ.Ε.Π. των Πανεπιστημίων...». Εξάλλου, ο βασικός μισθός του Λέκτορα αναπροσαρμόσθηκε στη συνέχεια, σε 1062 ευρώ, με το άρθρο 2 παρ. 1 περ. στ' του ν. 3336/2005 (Α' 96), σε 1094 ευρώ με το άρθρο 11 περ. στ' του ν. 3453/2006 (Α' 74), σε 1132 ευρώ με το άρθρο 1 παρ. 1 περ. στ' του ν. 3554/2007 (Α' 80), σε 1160 και 1183 με το άρθρο 5 περ. στ' του ν. 3670/2008 (Α' 117).

15. Επειδή, από τις προαναφερόμενες διατάξεις συνάγεται ότι ο νομοθέτης επεφύλαξε διαχρονικώς στα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ ιδιαίτερη μισθολογική μεταχείριση, με αποδοχές προβλεπόμενες ειδικώς στο νόμο, κατ' εκτίμηση των ειδικών συνθηκών άσκησης του λειτουργήματός τους, και ύψους αναλόγου προς την σπουδαιότητα του εν λόγω λειτουργήματος. Η ευνοϊκή αυτή μεταχείριση δεν ταυτίζεται με εκείνη των αμέσων πολιτειακών οργάνων του Κράτους, η οποία θεμελιώνεται στο άρθρο 26 του Συντάγματος και, ειδικότερα, όσον αφορά τους δικαστικούς λειτουργούς, κατοχυρώνεται και ρητώς στο άρθρο 88 παρ. 2 αυτού, το οποίο επιτάσσει ευθέως την χορήγηση σ' αυτούς, με ειδικό νόμο, αποδοχών αναλόγων προς το λειτούργημά τους. Προκειμένου, όμως, για τους πανεπιστημιακούς λειτουργούς η ιδιαίτερη μισθολογική τους μεταχείριση απορρέει εμμέσως εκ της, υπό του Συντάγματος (άρθρο 16), αναγνωρίσεώς τους ως δημοσίων λειτουργών με ιδιαίτερας σημασίας αποστολή, οι οποίοι είναι αναγκαίο να έχουν και ιδιαίτερος αυξημένα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα. Προς τις ως άνω θέσεις του Συνταγματικού Νομοθέτη στοιχούν και οι προβλέψεις του κοινού νομοθέτη, εκφραζόμενες και στις νυν ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 25 (παρ. 1) του ν. 4009/2011 (Α' 195), στις οποίες ορίζεται ότι: «Οι αποδοχές των καθηγητών είναι ανάλογες του λειτουργήματος που επιτελούν, της βαθμίδας που κατέχουν και του είδους απασχόλησής τους στο ίδρυμα και καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3205/2003 (Α' 297), όπως εκάστοτε ισχύει».

16. Επειδή, τα μέλη του Δ.Ε.Π. των ΑΕΙ, μέχρι την αναδρομική από 1-8-2012 μείωση των αποδοχών τους που επήλθε με τις διατάξεις της περίπτωσης 17, της υποπαραγρ. Γ1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, υπέστησαν, διαδοχικώς, τις ακόλουθες μειώσεις στις αποδοχές τους. Με το άρθρο 1 παρ. 2 και 3 του ν. 3833/2010 (ΦΕΚ Α΄ 40/15.3.2010) ορίσθηκαν τα εξής: «2. Τα πάσης φύσεως επιδόματα, αποζημιώσεις και αμοιβές γενικά, καθώς και τα με οποιαδήποτε άλλη ονομασία οριζόμενα και από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη προβλεπόμενα των λειτουργιών και υπαλλήλων του Δημοσίου, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως (Ο.Τ.Α.), των μόνιμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος μειώνονται κατά ποσοστό δώδεκα τοις εκατό (12%) [προκειμένου περί των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. πλήρους απασχόλησης το επίδομα διδακτικής προετοιμασίας και εξωδιδακτικής πανεπιστημιακής απασχόλησης εντός των Πανεπιστημίων, η πάγια αποζημίωση για δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και για συμμετοχή σε συνέδρια, το ειδικό ερευνητικό επίδομα για την εκτέλεση μεταδιδακτορικής έρευνας και την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων και τα έξοδα παράστασης στους Πρυτάνεις, Αντιπρυτάνεις, Κοσμήτορες και Προέδρους Τμημάτων]... τα επιδόματα των Χριστουγέννων, Πάσχα και αδείας μειώνονται κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) αντίστοιχα. ... 3. (όπως η παράγραφος αυτή τροποποιήθηκε με τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 90 του ν. 3842/2010, Α΄ 58) Από τη μείωση της προηγούμενης παραγράφου εξαιρούνται τα επιδόματα που προβλέπονται στις παρακάτω διατάξεις, όπως ισχύουν κάθε φορά: α) οικογενειακής παροχής [άρθρο ... 36 ... παρ. 2ε, ..., β) χρόνου υπηρεσίας (άρθρα 36 ... παρ. 2α, ...) γ) ...». Ακολούθως, με το άρθρο τρίτο του ν. 3845/2010 (ΦΕΚ Α΄ 65/6.5.2010) ορίσθηκαν τα εξής : «1. Τα πάσης φύσεως επιδόματα, αποζημιώσεις και αμοιβές γενικά, καθώς και τα με οποιαδήποτε άλλη ονομασία οριζόμενα και από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη προβλεπόμενα των λειτουργιών και υπαλλήλων των φορέων της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 3833/2010 ... μειώνονται κατά ποσοστό οκτώ τοις εκατό (8%). 2. Από τη μείωση της προηγούμενης παραγράφου εξαιρούνται τα επιδόματα που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 1 του ν. 3833/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. 3... 6. Τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων, Πάσχα και αδείας που προβλέπονται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη ή ρήτρα ή όρο συλλογικής σύμβασης εργασίας, διαιτητική απόφαση ή με ατομική σύμβαση εργασίας ή συμφωνία, για λειτουργούς, υπαλλήλους και μισθωτούς που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των παραγράφων 1 έως και 4, ... καθορίζονται ως εξής : α) Το επίδομα εορτών Χριστουγέννων σε πεντακόσια (500) ευρώ. β) Το επίδομα εορτών Πάσχα σε διακόσια πενήντα (250) ευρώ. γ) Το επίδομα αδείας σε διακόσια πενήντα (250) ευρώ. Τα επιδόματα του προηγούμενου εδαφίου καταβάλλονται εφόσον οι πάσης φύσεως τακτικές αποδοχές, επιδόματα και αμοιβές, συμπεριλαμβανομένων και των επιδομάτων του προηγούμενου εδαφίου, δεν υπερβαίνουν κατά μήνα, υπολογιζόμενες σε δωδεκάμηνη βάση, τα τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ. Αν με την καταβολή των επιδομάτων του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής, οι πάσης φύσεως τακτικές αποδοχές, επιδόματα και αμοιβές υπερβαίνουν το ύψος αυτό, τα επιδόματα του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής καταβάλλονται μέχρι του ορίου των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, με ανάλογη μείωσή τους. 7... 8... 9...». Με το άρθρο 38 παρ. 5 του ν. 3986/2011 «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015» (ΦΕΚ Α΄ 152/1.7.2011) ορίσθηκε ότι: «Αναστέλλονται από 1.7.2011 και μέχρι τη θέσπιση νέου ενιαίου μισθολογίου: α) Οι διατάξεις... της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 2 του άρθρου

36,... του ν. 3205/2003 [που προβλέπουν το επίδομα χρόνου υπηρεσίας των μελών Δ.Ε.Π. Α.Ε.Ι. πλήρους απασχόλησης]... β)...», οι διατάξεις δε του ανωτέρω άρθρου διατηρήθηκαν σε ισχύ με την παρ. 2 του άρθρου 27 του ν. 4024/2011 (ΦΕΚ Α΄ 226), στην οποία προστέθηκαν οι λέξεις «και μέχρι την τροποποίηση των διατάξεων του Β΄ Μέρους του ν. 3205/2003 με τις οποίες επέρχονται μειώσεις στα ειδικά μισθολόγια» με το εδάφιο β΄ της περιπτώσεως 38 της αναφερομένης κατωτέρω υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012. Με το άρθρο 55 παρ. 23 περ. ε΄ του ν. 4002/2011 «Τροποποίηση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου – Ρυθμίσεις για την ανάπτυξη και τη δημοσιονομική εξυγίανση – κ.λπ.» (ΦΕΚ Α΄ 180/22.8.2011) μειώθηκε από 1.7.2011 εκ νέου κατά ποσοστό 20% το προβλεπόμενο από την παρ. 2 περ. δ΄ του άρθρου 36 του ν. 3205/2003 ειδικό ερευνητικό επίδομα για την εκτέλεση μεταδιδακτορικής έρευνας και την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων, όπως είχε ήδη διαμορφωθεί. Σύμφωνα δε με την αιτιολογική έκθεση της σχετικής τροπολογίας «κρίνεται αναγκαία η μείωση των επιδομάτων που λειτουργούν ως κίνητρο απόδοσης ή ταχύτερης διεκπεραίωσης ή ειδικής απασχόλησης του έργου των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της δημοσιονομικής κρίσης και του περιορισμού του μισθολογικού κόστους, με τελικό στόχο τη μείωση των δημοσίων δαπανών».

17. Επειδή, περαιτέρω, με τον ν. 4046/2012 [Μνημόνιο ΙΙ] (ΦΕΚ Α΄ 28/14.2.2008) εγκρίθηκε το Σχέδιο του Μνημονίου Συνεννόησης (Memorandum of Understanding) μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος (άρθρο 1 παρ. 2) ως προϋπόθεση για την υπογραφή και τη θέση σε ισχύ των Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, τα σχέδια των οποίων επίσης εγκρίθηκαν με τον ίδιο νόμο και προσαρτήθηκαν σ΄ αυτόν ως Παράρτημα V (άρθρο 1 παρ. 1). Το εν λόγω Μνημόνιο αποτελείται από τα ακόλουθα μέρη: α) Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (Memorandum of Economic and Financial Policies), β) Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής (Memorandum of Understanding on Specific Economic Policy Conditionality) και γ) Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης (Technical Memorandum of Understanding). Στο πρώτο από τα ανωτέρω τρία επί μέρους Μνημόνια, δηλαδή στο Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, το οποίο προσαρτάται στον ν. 4046/2012 ως Παράρτημα V_1, μεταξύ άλλων, αναφέρονται τα εξής στο κεφάλαιο με τίτλο «Δημοσιονομική Πολιτική»: «...7. Οι βασικές μεταρρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένων αυτών που έχουν καθοριστεί στη ΜΔΣ και στον προϋπολογισμό του 2012, περιλαμβάνουν: ... Μεταρρύθμιση της αποζημίωσης των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα. Μέχρι το τέλος Ιουνίου 2012, θα μεταρρυθμίσουμε τα ειδικά μισθολόγια του δημοσίου (που αφορούν το ένα τρίτο της μισθολογικής δαπάνης του δημόσιου τομέα). Σε συμφωνία με τις αρχές της μεταρρύθμισης που ξεκίνησε το 2011, θα προσαρμόσουμε τις αποδοχές για τα ειδικά μισθολόγια (συμπεριλαμβανομένων των δικαστών, των διπλωματών, των μετακλητών, των ιατρών, των καθηγητών, της αστυνομίας και των ένοπλων δυνάμεων), ενώ θα προστατεύσουμε όσους είναι στις χαμηλότερες μισθολογικές κλίμακες με στόχο την πραγματοποίηση μόνιμων καθαρών εξοικονομήσεων ύψους περίπου 0,2 τοις εκατό του ΑΕΠ σε ετήσια βάση. Θα αναθεωρήσουμε επίσης το νέο σύστημα προαγωγών για να διασφαλίσουμε ότι υπάρχουν οι κατάλληλοι έλεγχοι κατά της αύξησης του μισθολογικού κόστους μέσω των προαγωγών... 8. Δεδομένης της χαμηλής είσπραξης φόρων σε σύγκριση με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, η στρατηγική προσαρμογής μας

βασίζεται στην εισαγωγή εκτενών μεταρρυθμίσεων στη φορολογική διοίκηση... 9. Έχουμε δεσμευθεί να πετύχουμε τον δημοσιονομικό μας στόχο και είμαστε έτοιμοι να λάβουμε διορθωτικά μέτρα στην περίπτωση υποαπόδοσης. Τα διορθωτικά μέτρα, εάν κριθούν αναγκαία, θα περιλαμβάνουν πρόσθετες στοχευμένες μειώσεις στο μισθολογικό κόστος του δημόσιου τομέα και στις κοινωνικές δαπάνες,...». Στο δεύτερο από τα ανωτέρω δύο Μνημόνια, δηλαδή στο Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής, το οποίο προσαρτάται στον ν. 4046/2012 ως Παράρτημα V_2, αναφέρονται, μεταξύ άλλων, στο κεφάλαιο 1 με τίτλο «Δημοσιονομική εξυγίανση» τα εξής : «...Πριν την εκταμίευση, η Κυβέρνηση προβαίνει επίσης στις ακόλουθες εκκρεμείς ενέργειες: ... Μέχρι τον Ιούνιο του 2012 η Κυβέρνηση θα θεσπίσει νομοθετικά μία μείωση κατά μέσο όρο 10% στα αποκαλούμενα «ειδικά μισθολόγια» του δημοσίου τομέα, στα οποία το νέο μισθολόγιο δεν ισχύει. Τούτο θα εφαρμοσθεί από την 1η Σεπτεμβρίου 2012 και εντεύθεν και θα επιφέρει εξοικονομήσεις της τάξεως των 114 εκατομμυρίων Ευρώ τουλάχιστον (με αντίκτυπο μεταφοράς 226 εκατομμυρίων Ευρώ το 2013) (καθαρό ποσόν αφού ληφθεί υπόψη η επίπτωση επί των φόρων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης)... Η Κυβέρνηση δηλώνει την ετοιμότητά της να ορίσει και να θεσπίσει πρόσθετα μέτρα, εάν παραστεί ανάγκη, έτσι ώστε να τηρηθούν οι δημοσιονομικοί στόχοι». Στη συνέχεια, με τον ν. 4051/2012 (Α' 40/29.2.2012) εισήχθησαν επείγουσες ρυθμίσεις για την εφαρμογή του, κατά τα ανωτέρω, εγκριθέντος Μνημονίου Συνεννόησης και επήλθαν οι αναγκαίες προσαρμογές στον εγκριθέντα με τον ν. 4032/2011 (Α' 257) προϋπολογισμό του 2012. Στην αιτιολογική έκθεση επί του άρθρου 2 του νόμου αυτού αναφέρεται ότι: «... η μεγαλύτερη από την αναμενόμενη ύφεση της ελληνικής οικονομίας είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση αποκλίσεων μεταξύ των αρχικών εκτιμήσεων και των τελικών αποτελεσμάτων του οικονομικού έτους 2011. Συνέπεια της απόκλισης αυτής είναι η ανάγκη επανακαθορισμού των μεγεθών του προϋπολογισμού του 2012 έτσι ώστε να είναι εφικτή η σύγκλιση με τους στόχους που έχουν τεθεί με το αναθεωρημένο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής που έχει εγκριθεί από τη Βουλή. Οι παρεμβάσεις αυτές που γίνονται για την αντιστάθμιση των εκτιμώμενων αποκλίσεων αποτυπώνονται στον κατωτέρω πίνακα ...». Στον πίνακα αυτό με τίτλο «Νέες Δημοσιονομικές παρεμβάσεις: α. Κρατικός Προϋπολογισμός» προβλέφθηκε, μεταξύ άλλων, εξοικονόμηση της τάξης των 205 εκατομμυρίων ευρώ από τη μείωση των ειδικών μισθολογίων. Ακολούθως, στις 9 Μαρτίου 2012, ολοκληρώθηκε επιτυχώς, η διαδικασία για την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους (PSI) με την ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, συνολικής ονομαστικής αξίας 198,045 δισεκατομμυρίων ευρώ έναντι νέων ομολόγων, ονομαστικής αξίας 92,072 δισεκατομμυρίων ευρώ, γεγονός που οδήγησε σε άμεση μείωση του δημοσίου χρέους της χώρας κατά 105,973 δισεκατομμύρια ευρώ και σε περιορισμό των μελλοντικών δαπανών για τόκους. Ενόψει της ολοκλήρωσης της διαδικασίας αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους, και της ανακοίνωσης από την ελληνική κυβέρνηση, το Φεβρουάριο του 2012, μέτρων με στόχο τη μείωση του πρωτογενούς ελλείμματος κατά το 2012, συμπεριλαμβανομένης και της έγκρισης συμπληρωματικού προϋπολογισμού, εκδόθηκε η 2012/211/ΕΕ απόφαση του Συμβουλίου της 13-3-2012 (L 113), με την οποία, αναθεωρήθηκε η 2011/734/ΕΕ προηγούμενη απόφασή του. Στην εν λόγω απόφαση γίνεται μνεία της λήψης μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής από την Ελλάδα για την μείωση του υπερβολικού ελλείμματος, μεταξύ δε των μέτρων αυτών περιλαμβάνεται και «η μείωση κατά 12% κατά μέσο όρο των "ειδικών μισθών" του δημόσιου τομέα για τους οποίους δεν ισχύει το νέο

μισθολόγιο», η οποία θα ισχύει από την 1η Ιουλίου 2012, με συνολική ετήσια εξοικονόμηση της τάξεως των 205 εκατομμυρίων ευρώ».

18. Επειδή, ακολούθως, εκδόθηκε ο ν. 4093/2012 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016» (ΦΕΚ Α' 222/ 12.11.2012). Με τις διατάξεις της παραγράφου Α (με τίτλο ΕΓΚΡΙΣΗ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2013-2016) του άρθρου πρώτου του νόμου αυτού εγκρίθηκε το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του μεσοπρόθεσμου πλαισίου (βλ. σχετ. κείμενο του Υπουργείου Οικονομικών Οκτωβρίου 2012) και ιδίως στην ενότητα 1 «Δημοσιονομική στρατηγική και πολιτικές» του Κεφαλαίου 3 του μεσοπρόθεσμου, υποενότητα 1.4 «Η νέα δημοσιονομική προσπάθεια στην περίοδο 2013-2016», καθώς και στους συνοδεύοντες αυτό πίνακες, οι οποίοι προσαρτήθηκαν ως παράρτημα στον ν. 4093/2012 αναφέρεται ότι: «οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή των πολιτικών, κυρίως στον τομέα των διαρθρωτικών αλλαγών και η περιορισμένη εφαρμογή ή/και χαμηλότερη αποδοτικότητα κάποιων μέτρων, που οδήγησαν σε πολύ χαμηλότερες αποδόσεις του συνολικού πακέτου των μέτρων της προηγούμενης περιόδου σε σχέση με τους αρχικούς υπολογισμούς, σε συνδυασμό και με την βαθύτερη, από ότι προβλεπόταν, ύφεση, δημιούργησαν μεγάλες αποκλίσεις ακόμη και από τους χαμηλότερους (μετά την επιμήκυνση) στόχους του πρωτογενούς ελλείμματος Γενικής Κυβέρνησης της περιόδου 2013-2016. Προκειμένου να επανέλθει το πρόγραμμα στις αρχικές του προβλέψεις, κρίθηκε απαραίτητο να συνεχισθεί και να ενταθεί η δημοσιονομική προσαρμογή...». Προβλέπεται δε, ότι το δημοσιονομικό όφελος από τον εξορθολογισμό των ειδικών μισθολογίων θα υπερβεί τα 257 εκατομμύρια ευρώ, για την περίοδο 2013-2016. Τέλος, στην ενότητα 5 «Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού» του ίδιου Κεφαλαίου 3 υπό ενότητα 5.3.1 αναφέρεται ότι: «Οι δαπάνες για μισθούς εμφανίζονται μειωμένες κατά 2.490 εκατ. ευρώ, το 2016 σε σύγκριση με την σχετική εκτίμηση για το 2012 προ της λήψεως των μέτρων. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 13.112 εκατ. ευρώ ή 6,76% του ΑΕΠ το 2012, σε 11.811 εκατ. ευρώ ή 6,45% του ΑΕΠ το 2013, σε 11.248 εκατ. ευρώ ή 6,16% του ΑΕΠ το 2014, σε 10.942 εκατ. ευρώ ή 5,83% του ΑΕΠ το 2015 και σε 10.630 εκατ. ευρώ ή 5,41% του ΑΕΠ το 2016. Η διαμόρφωση των εξοικονομήσεων στο ύψος των ανωτέρω δαπανών, εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί ως αποτέλεσμα των εξής σχεδιαζομένων παρεμβάσεων: εξορθολογισμός των ειδικών μισθολογίων...».

19. Επειδή, εξάλλου, με τις διατάξεις των περιπτώσεων 13-36 της υποπαραγράφου Γ.1 (με τίτλο «ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ»), της παραγράφου Γ (με τίτλο «ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ»), του άρθρου πρώτου του ανωτέρω νόμου επήλθαν μειώσεις σε όλα τα χαρακτηρισθέντα από τον νομοθέτη ως «ειδικά μισθολόγια», με βάση τα οποία αμείβονται διάφορες κατηγορίες λειτουργών και υπαλλήλων. Ειδικότερα, με την περίπτωση 1 της ανωτέρω υποπαραγράφου (Γ1) ορίστηκε ότι: «Τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων, Πάσχα και αδειας, που προβλέπονται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη, ... για λειτουργούς,... καταργούνται από 1.1.2013», ενώ με την περίπτωση 17 τροποποιήθηκε το άρθρο 36 του ν. 3205/2003 και επήλθαν περαιτέρω μειώσεις στις αποδοχές των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. πλήρους απασχόλησης με τη μείωση του βασικού μισθού του Λέκτορα, τη μείωση των συντελεστών βάσει των οποίων καθορίζονται οι βασικοί μισθοί των λοιπών βαθμίδων, και με τη μείωση των προβλεπομένων στην παράγραφο 2 περ. β', γ', δ' και στ' του άρθρου 36 του ν. 3205/2003 επιδομάτων, αποζημίωσης και εξόδων

παράστασης. Συγκεκριμένα, στην προαναφερθείσα περίπτωση 17 ορίζονται τα εξής: «I) Η παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 3205/2003 αντικαθίσταται, από 1.8.2012, ως εξής: «1. Ο βασικός μηνιαίος μισθός όλων των βαθμίδων των μελών Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Πανεπιστημίων με πλήρη απασχόληση, καθορίζεται με βάση το βασικό μισθό του Λέκτορα, ο οποίος πολλαπλασιάζεται με τους παρακάτω συντελεστές και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ: α. Καθηγητής 1,37 β. Αναπληρωτής Καθηγητής 1,25 γ. Επίκουρος Καθηγητής 1,08 δ. Λέκτορας 1,00. Για τη διαμόρφωση των νέων βασικών μισθών της παραγράφου αυτής ο μηνιαίος βασικός μισθός του Λέκτορα ορίζεται σε χίλια εξήντα πέντε ευρώ (1.065 €). II) Οι περιπτώσεις β', γ', δ' και στ' της παρ. 2 και η παρ. 4 του άρθρου 36 του ν. 3205/2003 αντικαθίστανται, από 1.8.2012, ως εξής: 2.β. Διδακτικής προετοιμασίας και εξωδιδακτικής πανεπιστημιακής απασχόλησης εντός των Πανεπιστημίων, οριζόμενο, ως εξής: i. Καθηγητής 390 € ii. Αναπληρωτής Καθηγητής 368 € iii. Επίκουρος Καθηγητής 335 € iv. Λέκτορας 300 € Το ανωτέρω επίδομα καταβάλλεται στους δικαιούχους και κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής τους άδειας. γ. Πάγια αποζημίωση, για δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και για συμμετοχή σε συνέδρια, οριζόμενη ως εξής: i. Καθηγητής 273 € ii. Αναπληρωτής Καθηγητής 184 € iii. Επίκουρος Καθηγητής 128 € iv. Λέκτορας 128 € δ. Ειδικό ερευνητικό, για την εκτέλεση μεταδιδακτορικής έρευνας και την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων, οριζόμενο, ως εξής: i. Καθηγητής 226 € ii. Αναπληρωτής Καθηγητής 215 € iii. Επίκουρος Καθηγητής 200 € iv. Λέκτορας 184 € στ. Έξοδα παράστασης στους Πρύτανες, Αντιπρύτανες, Κοσμήτορες και Προέδρους Τμημάτων, οριζόμενα, ως εξής: i. Πρύτανης 250 € ii. Αντιπρύτανης 200 € iii. Κοσμήτορας ή Πρόεδρος Τμήματος 210 € 4. Τα ποσά των περιπτώσεων i των εδαφίων β', γ' και δ' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου προσαυξάνονται κατά εβδομήντα ευρώ (70 €) με τη συμπλήρωση είκοσι πέντε (25) ετών υπηρεσίας». Εξάλλου, στην περίπτωση 37 της ανωτέρω υποπαραγράφου Γ.1 ορίστηκε ότι: «Ο χρόνος και ο τρόπος επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθεισών αποδοχών ή συντάξεων, που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας υποπαραγράφου, καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών». Κατ' εξουσιοδότηση της τελευταίας αυτής διάταξης εκδόθηκε η υπ' αριθμ. οικ.2/83408/022/14.11.2012 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών με τίτλο «Επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθεισών αποδοχών και συντάξεων που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων της υποπαραγράφου Γ1 του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222 Α'/12.11.2012)» (Β' 3017/14.11.2012), στην οποία ορίζονται τα εξής: «1. Τα ποσά που προκύπτουν από τη μείωση των αποδοχών και συντάξεων κατ' εφαρμογή των διατάξεων των περιπτώσεων 13 έως 36 της υποπαραγράφου Γ1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222/Α/12-11-2012) και αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από 1.8.2012 μέχρι την εφαρμογή του νόμου αυτού, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μισθοδοσία ή σύνταξη του μηνός Ιανουαρίου 2013, παρακρατούνται από τη μισθοδοσία ή σύνταξη των μηνών Ιανουαρίου έως Δεκεμβρίου 2013, ως εξής: (α) για ποσά μέχρι εκατό ευρώ (€100) εφάπαξ, (β) για ποσά μέχρι διακόσια πενήντα ευρώ (€250) σε δύο ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (γ) για ποσά μέχρι πεντακόσια ευρώ (€500) σε τρεις ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (δ) για ποσά μέχρι επτακόσια πενήντα ευρώ (€750) σε τέσσερις ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (ε) για ποσά μέχρι χίλια ευρώ (€1.000) σε πέντε ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (στ) για ποσά μέχρι χίλια πεντακόσια ευρώ (€1.500) σε έξι ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (ζ) για ποσά μέχρι δύο χιλιάδες ευρώ (€2.000) σε επτά ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (η) για ποσά μέχρι δύο χιλιάδες πεντακόσια ευρώ (€2.500) σε οκτώ ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (θ) για ποσά μέχρι τρεις χιλιάδες ευρώ (€3.000) σε

εννιά ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (ι) για ποσά μέχρι τέσσερις χιλιάδες ευρώ (€4.000) σε δέκα ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (ια) για ποσά μέχρι πέντε χιλιάδες ευρώ (€5.000) σε έντεκα ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (ιβ) για ποσά άνω των πέντε χιλιάδων ευρώ (€5.000) σε δώδεκα ισόποσες μηνιαίες δόσεις. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις καταληκτική ημερομηνία για την παρακράτηση των οφειλόμενων ποσών είναι η 31-12-2013. 2. Επισημαίνεται ότι τα ανωτέρω ποσά αναφέρονται σε αυτά που προκύπτουν από τις μεικτές αποδοχές ή τη μεικτή σύνταξη του υπαλλήλου, λειτουργού, στρατιωτικού ή συνταξιούχου, αφαιρουμένων των προβλεπομένων κρατήσεων. Τα οφειλόμενα ποσά που προκύπτουν από την ανωτέρω μείωση θα παρακρατούνται αναλογικά από τους οικείους κωδικούς που εκταμιεύθηκαν. 3. Στην περίπτωση που λειτουργός, υπάλληλος ή στρατιωτικός αποχώρησε από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης και έχει εισπράξει αποδοχές, στις οποίες δεν έχει εφαρμοσθεί η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του κοινοποιούμενου νόμου μείωση, τα σχετικά αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά θα παρακρατηθούν συμψηφιστικά από τη σύνταξη του ή σε περίπτωση μεταβίβασης αυτής, από τη σύνταξη των μελών της οικογένειας του. Η παρακράτηση γίνεται με πράξη του αρμόδιου Διευθυντή Συντάξεων, ύστερα από σχετική βεβαίωση του εκκαθαριστή αποδοχών, για το ποσό που καταβλήθηκε. 4. Στην περίπτωση που λειτουργός, υπάλληλος ή στρατιωτικός αποχώρησε από την υπηρεσία για οποιοδήποτε λόγο, πλην της περίπτωσης της συνταξιοδότησης, και έχει εισπράξει αποδοχές, στις οποίες δεν έχει εφαρμοσθεί η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του κοινοποιούμενου νόμου μείωση, τα σχετικά αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά θα πρέπει να επιστραφούν εφάπαξ. Σε περίπτωση που οι ανωτέρω αρνηθούν την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων, γίνεται σε αυτούς καταλογισμός σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 33 του Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247 Α)».

20. Επειδή, στην αιτιολογική έκθεση του ως άνω ν. 4093/2012 αναφέρονται, ως προς την υποπαράγραφο Γ.1, τα εξής: «Γ. Ρυθμίσεις θεμάτων Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής. Υποπαράγραφος Γ1. Μισθολογικές διατάξεις του Δημοσίου Τομέα. Με τις παρούσες διατάξεις ρυθμίζονται θέματα μισθολογικού περιεχομένου, τα οποία προβλέπονται στο πλαίσιο εφαρμογής του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής. Ειδικότερα: ... Με τις διατάξεις των περιπτώσεων 13 έως 36 προβλέπονται, από 1.8.2012 οι μειώσεις επί των αποδοχών όλων των αμειβομένων με ειδικά μισθολόγια. Με τις διατάξεις της περίπτωσης 37 προβλέπεται ότι με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών θα καθορισθεί ο χρόνος και ο τρόπος επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθεισών αποδοχών λόγω της εφαρμογής των διατάξεων που προβλέπουν την περικοπή των αποδοχών των αμειβομένων με ειδικά μισθολόγια. Με τις διατάξεις της περίπτωσης 38 καθορίζονται θέματα που αναφέρονται στη χορήγηση χρονοεπιδόματος σε όλους τους λειτουργούς και υπαλλήλους του Δημοσίου που αμείβονται με ειδικά μισθολόγια». Επ' ευκαιρία δε της διατάξεως της υποπερίπτωσης β', της περίπτωσης 38, της υποπαραγράφου Γ.1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 ορίστηκε, με την υπ' αριθ. 2/85127/0022/22.11.2012 πράξη του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, με την οποία κοινοποιήθηκαν οι διατάξεις της ανωτέρω υποπαραγράφου Γ.1 στα αρμόδια για την εφαρμογή τους όργανα, ότι επαναφέρονται μεν σε ισχύ, από 1.8.2012, οι ανασταλείσες με την παρ. 5 του άρθρου 38 του ν. 3986/2011 διατάξεις για τη χορήγηση επί πλέον ποσοστού στο επίδομα χρόνου υπηρεσίας και για τη χορήγηση ή αύξηση του επιδόματος αυτού στους αμειβομένους με βάση ειδικά μισθολόγια, και ότι, κατόπιν τούτου, είναι δυνατή πλέον η αναδρομική χορήγηση επιπλέον ποσοστού στο επίδομα χρόνου υπηρεσίας με τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου υπηρεσίας από 1.7.2011 και εντεύθεν, αλλά ότι τα οικονομικά αποτελέσματα από την

κατά τα ανωτέρω χορήγηση επιδόματος χρόνου υπηρεσίας θα γίνει επί των νέων (μειωμένων) αποδοχών που ισχύουν από 1.8.2012 και εντεύθεν και δεν δύνανται να ανατρέχουν σε ημερομηνία προγενέστερη αυτής.

21. Επειδή, στην έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, που συνόδευε το σχέδιο του ανωτέρω νόμου 4093/2012 κατά την υποβολή του προς ψήφιση στη Βουλή, αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Παράγραφος Γ. Τροποποιούνται οι μισθολογικές διατάξεις που διέπουν τους φορείς του δημόσιου τομέα ως ακολούθως: - Καταργούνται, από 1.1.2013, τα επιδόματα εορτών και άδειας υπέρ των υπαλλήλων και λειτουργών του Δημοσίου, των ο.τ.α. και των άλλων ν.π.δ.δ., καθώς και υπέρ των μισθωτών των ν.π.ι.δ... - Επανακαθορίζονται, αναδρομικά από 1.8.2012, οι μηνιαίες αποδοχές των υπαλλήλων και λειτουργών, που αμείβονται με ειδικά μισθολόγια. Στις κυριότερες από τις κατηγορίες αυτές, οι οποίες καλύπτουν σχεδόν το 99% του συνόλου των μισθοδοτούμενων, επέρχονται μεταβολές: α) στο βασικό μισθό του βαθμού βάσης, β) στους συντελεστές που προσδιορίζουν το ύψος του βασικού μισθού των λοιπών βαθμών της κατηγορίας και γ) στο ύψος επιμέρους επιδομάτων και παροχών. Έτσι, ανά κατηγορία, οι μεταβολές συνοψίζονται ως ακολούθως: I. Μισθολόγιο μελών ΔΕΠ των Πανεπιστημίων... α) Βασικός μισθός Καθηγητής 1.459 € (σήμερα 1.775 €) Αναπληρωτής Καθηγητής 1.331 € (σήμερα 1.538 €) Επίκουρος Καθηγητής 1.150 € (σήμερα 1.301 €) Λέκτορας 1.065 € (σήμερα 1.183 €) β) Επίδομα διδακτικής προετοιμασίας Καθηγητής 390 € (σήμερα 475,24 €) Αναπληρωτής Καθηγητής 368 € (σήμερα 427,47 €) Επίκουρος Καθηγητής 335 € (σήμερα 380,51 €) Λέκτορας 300 € (σήμερα 332,75 €) γ) Αποζημίωση για δημιουργία βιβλιοθήκης κ.λπ. Καθηγητής 273 € (σήμερα 332,75 €) Αναπληρωτής Καθηγητής 184 € (σήμερα 213,73 €) Επίκουρος Καθηγητής 128 € (σήμερα 142,49 €) Λέκτορας 128 € (σήμερα 142,49 €) δ) Ειδικό Ερευνητικό Επίδομα Καθηγητής 226 € (σήμερα 275,91 €) Αναπληρωτής Καθηγητής 215 € (σήμερα 250 €) Επίκουρος Καθηγητής 200 € (σήμερα 227,34 €) Λέκτορας 184 € (σήμερα 204,66 €) ε) Προσαύξηση επιδομάτων. Τα παραπάνω επιδόματα που καταβάλλονται στο βαθμό του Καθηγητή προσαυξάνονται κατά 70 Ευρώ με τη συμπλήρωση 25 ετών υπηρεσίας. (Για τα καταβαλλόμενα σήμερα επιδόματα προβλέπεται προσαύξηση κατά 117 Ευρώ με τη συμπλήρωση 25ετίας). Στ) Έξοδα παράστασης Πρύτανης 250 € Αντιπρύτανης 200 € Κοσμήτορας ή Πρόεδρος Τμήματος 210 €». Τέλος, στο επικαιροποιημένο Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής του Δεκεμβρίου 2012 αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής : «10.6 Πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα για το 2012 και Μεσοπρόθεσμη Δημοσιονομική Στρατηγική για 2013-2016. Τα δημοσιονομικά μέτρα στη Μεσοπρόθεσμη Δημοσιονομική Στρατηγική (ΜΔΣ) ως το 2016 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: 1. Εξορθολογισμός του μισθολογικού κόστους κατά 1.110 εκατομμύρια Ευρώ το 2013 και επιπρόσθετα 259 εκατομμύρια Ευρώ το 2014, μέσω... εξορθολογισμού της μισθολογικής δαπάνης της κεντρικής κυβέρνησης... προοδευτικές μειώσεις στις μηνιαίες αμοιβές των υπαλλήλων των ειδικών μισθολογίων (δικαστές, διπλωμάτες, γιατροί, διδακτικό προσωπικό ΑΕΙ και ΤΕΙ, ένοπλες δυνάμεις και αστυνομία, υπάλληλοι αεροδρομίων, και γενικοί γραμματείς) με εφαρμογή από 1η Αυγούστου 2012, ως ακολούθως: 2 τοις εκατό κάτω από 1.000 ευρώ, 10 τοις εκατό για 1000-1500 Ευρώ, 30 τοις εκατό για 2.500-4.000 Ευρώ και 35 τοις εκατό από 4000 Ευρώ».

22. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση οι ενάγοντες, άπαντες μέλη του Δ.Ε.Π. του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, (ο πρώτος Αναπληρωτής Καθηγητής της Ιατρικής Σχολής, η δεύτερη Καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής, Τμήματος Φιλολογίας και ο τρίτος Αναπληρωτής Καθηγητής της Οδοντιατρικής

Σχολής), υποστηρίζουν ότι υπέστησαν, όπως και όλα τα μέλη του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. τις ακόλουθες μειώσεις: (α) με το ν. 3833/2010 μείωση κατά ποσοστό 12% των επιδομάτων, αποζημιώσεων και πρόσθετων αμοιβών τους (επίδομα διδακτικής προετοιμασίας και εξωδιδακτικής πανεπιστημιακής απασχόλησης εντός των Πανεπιστημίων, η πάγια αποζημίωση για δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και για συμμετοχή σε συνέδρια, το ειδικό ερευνητικό επίδομα για την εκτέλεση μεταδιδακτορικής έρευνας και την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων και τα έξοδα παράστασης στους Πρυτάνεις, Αντιπρυτάνεις, Κοσμήτορες και Προέδρους Τμημάτων), (β) με το ν. 3845/2010 μείωση κατά ποσοστό 8% των ως άνω επιδομάτων, αποζημιώσεων και πρόσθετων αμοιβών τους, (γ) μείωση των επιδομάτων εορτών και αδειάς κατά 30% (άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 3833/2010), στη συνέχεια, δε καθορισμός τους στο ενιαίο ποσό των 1.000 ευρώ κατ' έτος και, για όσους εξ αυτών ελάμβαναν μηνιαίες μεικτές αποδοχές ανώτερες των 3.000 ευρώ, πλήρης κατάργησή τους (άρθρο τρίτο παρ. 6 του ν. 3845/2010), (δ) μείωση κατά 20% του ειδικού ερευνητικού επιδόματος για την εκτέλεση μεταδιδακτορικής έρευνας και την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων (άρθρο 55 παρ. 23 περ. ε' του ν. 4002/2011). Οι αποδοχές τους, όμως, μειώθηκαν περαιτέρω και με άλλες διατάξεις (μείωση του αφορολόγητου ορίου από 12.000 ευρώ σε 5.000 ευρώ με το άρθρο 38 παρ. 2 του ν. 4024/2011, Α' 226, επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης με το άρθρο 29 του ν. 3986/2011, Α' 152, επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης με το άρθρο 38 παρ. 2 περ. α' του ν. 3986/2011, επιβολή ειδικής εισφοράς υπέρ του ΤΠΔΥ με το άρθρο 38 παρ. 2 περ. β' του ν. 3986/2011,) και τελικά, μειώθηκαν δραστικά με τις διατάξεις του ν. 4093/2012 σε επίπεδο που αυτές δεν επαρκούν πλέον για να ανταποκριθούν στα έξοδα διαβίωσης και στα ακαδημαϊκά τους καθήκοντα. Ειδικότερα υποστηρίζουν ότι οι ακαθάριστες αποδοχές του πρώτου ενάγοντος μειώθηκαν, βάσει των διατάξεων ως άνω νόμου, κατά 389,53 ευρώ το μήνα, της δεύτερης ενάγουσας κατά 755,74 ευρώ το μήνα και του τρίτου ενάγοντος κατά 455,61 ευρώ το μήνα (βλ. 4184, 4185, 4183/14.2.2014 βεβαιώσεις Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) και ότι οι αποδοχές τους κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2013 έως 31.4.2013 διαμορφώθηκαν ως εξής: α) για τον πρώτο ενάγοντα, ακαθάριστες αποδοχές 2.520,68 και καθαρές 1.676,62 ευρώ, β) για την δεύτερη ενάγουσα, ακαθάριστες αποδοχές 3.483,40 και καθαρές 2.034,10 ευρώ και γ) για τον τρίτο ενάγοντα, ακαθάριστες αποδοχές 2.966,60 και καθαρές 1.793,27 ευρώ, το μήνα. Εξάλλου, με το από 31.3.2014 υπόμνημά τους, οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι: α) πρωτοδιοριζόμενος Λέκτορας, το έτος 2009 ελάμβανε καθαρές μηνιαίες αποδοχές 1.318,45 ευρώ (και επιπλέον δώρο Πάσχα 423,92 ευρώ, επίδομα άδειας 423,92 ευρώ και δώρο Χριστουγέννων 847,84 ευρώ), ενώ, πριν τις περικοπές του ν. 4093/2012, ελάμβανε καθαρές μηνιαίες αποδοχές 1.129,57 ευρώ και, μετά την ισχύ του ως άνω νόμου, καθαρές μηνιαίες αποδοχές 1.030 ευρώ, χωρίς επίδομα αδειάς και δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα, β) Επίκουρος Καθηγητής με 5 χρόνια υπηρεσίας, το έτος 2009 ελάμβανε καθαρές μηνιαίες αποδοχές 1.712,69 ευρώ (και επιπλέον δώρο Πάσχα 496,99 ευρώ, επίδομα άδειας 496,99 ευρώ και δώρο Χριστουγέννων 999,98 ευρώ), ενώ, πριν τις περικοπές του ν. 4093/2012, ελάμβανε καθαρές μηνιαίες αποδοχές 1.461,00 ευρώ και, μετά την ισχύ του ως άνω νόμου, καθαρές μηνιαίες αποδοχές 1.335,40 ευρώ, χωρίς επίδομα αδειάς και δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα, γ) Αναπληρωτής Καθηγητής με 10 χρόνια υπηρεσίας, το έτος 2009 ελάμβανε καθαρές μηνιαίες αποδοχές 2.038,48 ευρώ (και επιπλέον δώρο Πάσχα 604,22 ευρώ, επίδομα άδειας 604,22 ευρώ και δώρο Χριστουγέννων 1.208,44 ευρώ), ενώ, πριν τις

περικοπές του ν. 4093/2012, ελάμβανε καθαρές μηνιαίες αποδοχές 1.765,00 ευρώ και, μετά την ισχύ του ως άνω νόμου, καθαρές μηνιαίες αποδοχές 1.554,66 ευρώ, χωρίς επίδομα αδείας και δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα, δ) Καθηγητής με 15 χρόνια υπηρεσίας, το έτος 2009 ελάμβανε καθαρές μηνιαίες αποδοχές 2.432,99 ευρώ (και επιπλέον δώρο Πάσχα 718,81 ευρώ, επίδομα άδειας 718,81 ευρώ και δώρο Χριστουγέννων 1.437,62 ευρώ), ενώ, πριν τις περικοπές του ν. 4093/2012, ελάμβανε καθαρές μηνιαίες αποδοχές 2.135,00 ευρώ και, μετά την ισχύ του ως άνω νόμου, καθαρές μηνιαίες αποδοχές 1.819,80 ευρώ, χωρίς επίδομα αδείας και δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα (βλ. και 4198/27.2.2014 βεβαίωση Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών). Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, οι ενάγοντες υποστηρίζουν ότι οι διατάξεις της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 και της υπ' αριθμ. οικ. 2/83408/022/14.11.2012 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών αντίκεινται: α) στο άρθρο 16 του Συντάγματος, β) στα άρθρα 4 παρ. 1 και 5, 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος, γ) στα άρθρα 17 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος και στο Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ και δ) στα άρθρα 74 παρ. 5 και 80 παρ. 1 του Συντάγματος και συνεπώς συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 105 του Εισ.Ν.Α.Κ., προς αποζημίωσή τους, για τις περικοπές, με βάση τις ως άνω διατάξεις, αποδοχές τους. Εν τέλει δε, ζητούν να αναγνωρισθεί η εις ολόκληρον υποχρέωση του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλουν, με τον νόμιμο τόκο υπερημερίας, στον πρώτο των εναγόντων το ποσό των 3.426, 93 ευρώ, στη δεύτερη το ποσό των 6.801,66 ευρώ και στον τρίτο το ποσό των 4.100,49 ευρώ, που αντιστοιχούν, όπως υποστηρίζουν, σε περικοπές ακαθάριστες αποδοχές τους για το χρονικό διάστημα από 1.8.2012 έως 30.4.2013, βάσει των ως άνω διατάξεων.

23. Επειδή, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα (σκέψη 10), εν όψει της καθιερωμένης στο άρθρο 25 παρ. 4 του Συντάγματος αξιώσεως του Κράτους να εκπληρώνουν όλοι οι πολίτες το χρέος της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης, δεν είναι επιτρεπτό η επιβάρυνση, από τα μέτρα που λαμβάνονται προς αντιμετώπιση δυσμενούς και παρατεταμένης οικονομικής συγκυρίας, να επιβαρύνει πάντοτε συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών. Και ναι μεν ο νομοθέτης δύναται να λαμβάνει μέτρα περιστολής των δημοσίων δαπανών εις βάρος όσων λαμβάνουν μισθό ή σύνταξη από το δημόσιο ταμείο, λόγω της άμεσης εφαρμογής και αποτελεσματικότητας των επιβαλλομένων μέτρων για τον περιορισμό του δημοσίου ελλείμματος, η εξουσία του όμως αυτή δεν είναι απεριόριστη, αλλά έχει ως όριο τις συνταγματικές αρχές της αναλογικότητας, της ισότητας στην κατανομή των δημοσίων βαρών και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, οι οποίες επιτάσσουν το βάρος της δημοσιονομικής προσαρμογής να κατανέμεται μεταξύ όλων των κατηγοριών απασχολούμενων στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα, όπως, επίσης, και των ασκούντων ελευθέριο επάγγελμα, δεδομένου, μάλιστα, ότι η βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών είναι προς όφελος όλων (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 2192-2196/2014). Περαιτέρω, από τα εκτεθέντα στις σκέψεις 15 έως 19 προκύπτει ότι με τις διατάξεις των περιπτώσεων 13-37, της υποπαραγράφου Γ1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, ο νομοθέτης, αφού διαπίστωσε ότι η οικονομική ύφεση συνεχίζεται και ότι η χώρα εξακολουθεί να έχει συνεχή προβλήματα με τη φορολογική «συμμόρφωση», την είσπραξη ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Κράτος και την προώθηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, αποφάσισε να λάβει και πάλι, μεταξύ άλλων, ως άμεσο μέτρο για την αντιμετώπιση της παρατεταμένης οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης, την περαιτέρω μείωση των αποδοχών των μισθοδοτούμενων από το δημόσιο βάσει «ειδικών μισθολογίων» υπαλλήλων και λειτουργών. Εξάλλου,

αν και καθένα από τα ως άνω «ειδικά μισθολόγια» αφορούσε διαφορετική κατηγορία λειτουργών ή υπαλλήλων, με απολύτως διακεκριμένα καθήκοντα και αποστολή καθώς και διαφορετικά τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, ο νομοθέτης τα αντιμετώπισε, συλλήβδην, ως ένα ενιαίο οικονομικό μέγεθος, το οποίο έπρεπε, υπολογιζόμενο ως σύνολο, να μειωθεί κατά ποσοστό 10% στο πλαίσιο της επιχειρούμενης μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημοσίου χρέους. Με βάση το εξισωτικό αυτό κριτήριο θεσπίστηκαν μεγαλύτερα ποσοστά μείωσης (άνω δηλαδή του 10%, το οποίο εξελήφθη ως μέσος όρος για τις μειώσεις σε όλα τα μισθολόγια) στα μισθολόγια, στα οποία το ύψος των αποδοχών ήταν γενικώς μαθηματικώς υψηλότερο, και μικρότερα ποσοστά σε εκείνα, στα οποία το ύψος των αποδοχών ήταν μαθηματικώς χαμηλότερο, εντός δε του ίδιου μισθολογίου μείωσε κατά μεγαλύτερο ποσοστό τις αποδοχές των κατεχόντων τους ανώτερους και ανώτατους βαθμούς λειτουργούς και υπαλλήλους (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 2192-2196/2014). Έτσι, κατ' εφαρμογή του αμιγώς αριθμητικού αυτού κριτηρίου, με τις διατάξεις της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου, του ν. 4093/2012, επιβλήθηκαν νέες μειώσεις στους βασικούς μισθούς του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), επί τη βάσει του μισθού των Λεκτόρων και των συντελεστών που εφαρμόζονται επ' αυτού για τον υπολογισμό των βασικών μισθών των λοιπών βαθμών (Επίκουρου Καθηγητή, Αναπληρωτή Καθηγητή και Καθηγητή), καθώς και στα χορηγούμενα σ' αυτούς επιδόματα και αποζημιώσεις (επιδόματα διδακτικής προετοιμασίας και εξωδιδακτικής πανεπιστημιακής απασχόλησης, αποζημίωση για δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και συμμετοχή σε συνέδρια, ειδικό ερευνητικό επίδομα, έξοδα παραστάσεως, επιδόματα συμπλήρωσης 25ετίας). Ειδικότερα δε, επιβλήθηκαν μεγαλύτερες, έναντι των υπολοίπων μελών του Δ.Ε.Π., μειώσεις (άνω του 10%) στις αποδοχές των Καθηγητών. Κατά συνέπεια, ναι μεν ο νομοθέτης έχει διακριτική ευχέρεια για την εισαγωγή νέων ρυθμίσεων και ευρύ περιθώριο εκτίμησης για τη διαμόρφωση των αποδοχών των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., τα δικαστήρια όμως δύναται και οφείλουν, χωρίς να υπεισεέλθουν στην έρευνα της σκοπιμότητας των επιλογών του, να ερευνήσουν το αμιγώς νομικό ζήτημα, αν ελήφθη υπ' όψιν η ιδιαίτερη μισθολογική μεταχείριση των πανεπιστημιακών λειτουργών, η οποία απορρέει από το άρθρο 16 του Συντάγματος, καθώς και η συνταγματική αρχή της ισότητας, υπό την δεύτερη όψη της, δηλαδή της υποχρεώσεως του νομοθέτη να μεταχειρίζεται ανίσως τις άνισες καταστάσεις. Η τεκμηρίωση δε αυτή, αναγκαία και εκ του ότι τα επίμαχα μέτρα διασπούν μία πάγια μισθολογική μεταχείριση των λειτουργών αυτών (βλ. σκ. 14), θα έπρεπε να αναφέρεται στην εξέλιξη των οικονομικών εν γένει συνθηκών και του γενικού κόστους διαβίωσης, στην ανάγκη διαφύλαξης του κύρους του δημοσίου λειτουργήματος των μελών του Δ.Ε.Π., λόγω της φύσεως των καθηκόντων τους και της αποστολής τους ως ακαδημαϊκών διδασκάλων και ερευνητών, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα ιδιαίτερος αυξημένα τυπικά και ουσιαστικά τους προσόντα, για την απόκτηση των οποίων απαιτούνται μακροχρόνιες μεταπτυχιακές σπουδές και πρωτότυπες συγγραφικές εργασίες, καθώς επίσης και την συναρτώμενη με τα ως άνω στοιχεία μέριμνα για την προσέλκυση στα Πανεπιστήμια της Χώρας νέου, υψηλής επιστημονικής επάρκειας, στελεχιακού δυναμικού (πρβλ. και την απόφαση του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου της 14.2.2012, 2BvL 4/10, σχετική με τις μισθολογικές ανακατατάξεις των πανεπιστημιακών λειτουργών). Όμως, ούτε από τις προπαρασκευαστικές εργασίες ψήφισης του ν. 4093/2012, ούτε από το κείμενο του εγκριθέντος με τον νόμο αυτό Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016, ούτε, τέλος, από το κείμενο του εγκριθέντος με τον ν.

4046/2012 Μνημονίου Συνεννόησης προκύπτει ότι, κατά τον προσδιορισμό του ύψους των περικοπών με τις διατάξεις του ν. 4093/2012 (περίπτ. 17, υποπαραγρ. Γ.1, παραγρ. Γ, άρθρου πρώτου ν. 4093/2012), στο μισθολόγιο των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., ελήφθησαν υπόψη, πέραν του ανωτέρω καθαρώς αριθμητικού και, ως εκ τούτου, προδήλως απρόσφορου κριτηρίου, της επίτευξης δηλαδή συγκεκριμένης μεσοσταθμικής μείωσης του μισθολογικού κόστους του Δημοσίου, τα παρατεθέντα αμέσως ανωτέρω στοιχεία. Δεν εξετάσθηκε, επίσης, αν οι αποδοχές των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. παραμένουν, και μετά τις νέες μειώσεις, επαρκείς για την αντιμετώπιση του κόστους αξιοπρεπούς διαβίωσής τους και ανάλογες της αποστολής τους. Περαιτέρω, με τα δεδομένα που ίσχυαν κατά τον χρόνο δημοσίευσης του ν. 4093/2012 οι συγκεκριμένες μειώσεις των αποδοχών των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., που επήλθαν με τον νόμο αυτό αποκλειστικά με βάση το ανωτέρω καθαρώς αριθμητικό κριτήριο, συνυπολογιζόμενες με την πλήρη κατάργηση των επιδομάτων εορτών και αδείας, τις προηγούμενες μειώσεις που, κατά τα ανωτέρω, επεβλήθησαν διαδοχικώς επί των πάσης φύσεως επιδομάτων, αποζημιώσεων και πρόσθετων αμοιβών (ν. 3833/2010 μείωση 12% και ν. 3845/2010 μείωση 8%, ν. 4002/2011 μείωση 20% ειδικού ερευνητικού επιδόματος), καθώς και άλλες μειώσεις του εισοδήματός τους με παράπλευρα νομοθετήματα της περιόδου της κρίσεως (επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης με το άρθρο 29 του ν. 3986/2011, Α' 152, επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης με το άρθρο 38 παρ. 2 περ. α' του ν. 3986/2011, επιβολή ειδικής εισφοράς υπέρ του Τ.Π.Δ.Υ. με το άρθρο 38 παρ. 2 περ. β' του ν. 3986/2011 και αλληπάλληλες φορολογικές επιβαρύνσεις), υπερβαίνουν, λόγω του σωρευτικού τους αποτελέσματος και της έκτασής τους, το όριο που θέτουν οι συνταγματικές αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη, δεδομένης εξάλλου, και της αδυναμίας προώθησης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και είσπραξης των ληξιπροθέσμων φορολογικών οφειλών που απετέλεσαν, κατά τα προεκτεθέντα, έναν από τους λόγους για τους οποίους κρίθηκαν και πάλι αναγκαίες, μεταξύ άλλων, οι νέες μειώσεις στις αποδοχές των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. Εν όψει τούτων, οι διατάξεις της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ.1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, με τις οποίες προβλέπονται νέες μειώσεις των αποδοχών των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. (μείωση του βασικού μισθού του Λέκτορα που αποτελεί βάση υπολογισμού των υπολοίπων βασικών μισθών αυτών, μείωση των συντελεστών υπολογισμού των βασικών μισθών, μείωση των ειδικών επιδομάτων και αποζημιώσεών τους), καθώς και οι διατάξεις της υπ' αριθμ. οικ. 2/83408/022/14.11.2012 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, με τις οποίες οι μειώσεις αυτές επιβλήθηκαν αναδρομικώς από 1.8.2012, αντίκεινται στο άρθρο 16 του Συντάγματος και την απορρέουσα από αυτό αρχή της «διαίτερης μισθολογικής μεταχείρισής» τους, καθώς και προς τις αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη. Την ως άνω παραδοχή δεν δύναται να αναιρέσει ούτε η επίκληση της δυνατότητας εξωπανεπιστημιακής απασχολήσεως των μελών του ΔΕΠ, διότι η δυνατότητα αυτή είναι απλό ενδεχόμενο που συναρτάται με κάθε συγκεκριμένη περίπτωση πανεπιστημιακού διδασκάλου και την ελεύθερη βούλησή του, διαφέρει δε ριζικώς μεταξύ των διαφόρων επιστημών, κατευθύνσεων και ειδικοτήτων, ούτως ώστε να στερείται οιασδήποτε βεβαιότητας (π.χ. τελείως διαφορετικές οι δυνατότητες μεταξύ ιατρών, νομικών, φιλολόγων, φυσικών, μαθηματικών κ.ο.κ.). Τέλος, η υπ' αριθ. 2012/211/ΕΕ απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13.3.2012, με την οποία προβλέφθηκε «μείωση κατά 12% κατά μέσο όρο των ειδικών μισθών του δημόσιου τομέα για τους οποίους δεν ισχύει το νέο μισθολόγιο», εν πάση περιπτώσει δεν έχει την έννοια ότι απαλλάσσει τον εθνικό νομοθέτη, κατά την άσκηση της

εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής στο πλαίσιο εκπλήρωσης των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας, από την τήρηση των προαναφερομένων συνταγματικών διατάξεων και αρχών (πρβλ. Σ.τ.Ε. Ολομ. 2192-2196/2014). Λόγω του ανισχύρου των ως άνω διατάξεων του ν. 4093/2012 και της ερειδομένης σε αυτές υπ' αριθμ. οικ. 2/83408/022/14.11.2012 αποφάσεως του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, κατά το μέρος που προβλέπουν αναδρομική μείωση των αποδοχών των μελών Δ.Ε.Π από 1.8.2012, θεμελιώνεται ευθύνη του Ελληνικού Δημοσίου προς αποζημίωση των εναγόντων, από την εκ μέρους της πολιτείας νομοθέτηση, με τα αρμόδια όργανά της, διατάξεων αντικειμένων στις μνημονευθείσες συνταγματικές προβλέψεις, καθώς και ευθύνη του Πανεπιστημίου Αθηνών που εφήρμοσε τις εν λόγω διατάξεις, κατά την καταβολή των αποδοχών των εναγόντων, χρονικής περιόδου από 1.8.2012 έως 30.4.2013.

24. Επειδή, μειοψήφησαν ο Αντιπρόεδρος Αθ. Ράντος, οι Σύμβουλοι Νικ. Μαρκουλάκης, Μιχ. Βηλαράς, Ιω. Μαντζουράνης, Αικ. Χριστοφορίδου, Ε. Κουσιουρής, Κων. Κουσουλής, Παρ. Μπραϊμή, Π. Χαμάκος, Ελ. Παπαδημητρίου και οι Πάρεδροι Μαρ. Αθανασοπούλου, Στ. Λαμπροπούλου και Δ. Τομαράς, οι οποίοι διετύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Από καμία συνταγματική διάταξη (ούτε από τη διάταξη του άρθρου 16 του Συντάγματος) ή συνταγματική αρχή, δεν κωλύεται, κατ' αρχήν, ο νομοθέτης, εκτιμώντας τις εκάστοτε συνθήκες και λαμβάνοντας υπόψη τη δημοσιονομική κατάσταση του κράτους, να προβαίνει σε αναμόρφωση του μισθολογίου των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, εισάγοντας νέες ρυθμίσεις, οι οποίες υπόκεινται σε οριακό, μόνο, δικαστικό έλεγχο (πρβλ. Ολομ. ΣτΕ 2192-2196/2014, Ολομ. 668/2012, ΣτΕ 1372-1373/2012 7μ. σκ. 5, 2672/2009 σκ. 3). Και βέβαια, στην περίπτωση των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., η ευθεία κατοχύρωση στο άρθρο 16 του Συντάγματος της ιδιότητάς τους ως δημοσίων λειτουργών με προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, επιφορτισμένων με την, μέσω της διδασκαλίας και της έρευνας, ανάπτυξη και προαγωγή της επιστήμης ως βασικής αποστολής του Κράτους και η φύση των ως άνω καθηκόντων τους και της αποστολής τους ως ακαδημαϊκών διδασκάλων και ερευνητών, επιτάσσει την υποχρέωση εξασφάλισης των απαραίτητων προϋποθέσεων απρόσκοπτης άσκησης του λειτουργήματός τους, ως εγγύηση για την άσκηση της ακαδημαϊκής τους ελευθερίας, που περιλαμβάνει και την υποχρέωση για «διαίτερη μισθολογική μεταχείριση» τους, η υποχρέωση δε αυτή προβλέπεται ρητά και στο νόμο (άρθρο 25 του ν. 4009/2011). Ο χαρακτηρισμός, όμως, των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. ως δημοσίων λειτουργών απολαύοντων προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας και η υποχρέωση του νομοθέτη για «διαίτερη μισθολογική μεταχείριση» τους δεν επιβάλλει τη μισθολογική τους εξομοίωση με τους δικαστικούς λειτουργούς ή με άλλες κατηγορίες λειτουργών ή υπαλλήλων (πρβλ. ΣτΕ 574, 575/2014), οι οποίοι ασκούν αρμοδιότητες στενά συνδεδεμένες με τον πυρήνα της κρατικής εξουσίας και για τους οποίους προβλέπονται από το νόμο δεσμεύσεις πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, αυξημένες υπηρεσιακές υποχρεώσεις, ειδικές συνθήκες εργασίας, συνεπαγόμενες διάφορους κινδύνους, απαγορεύσεις και ειδικοί περιορισμοί των ατομικών τους δικαιωμάτων (στρατιωτικοί, σώματα ασφαλείας), αντιστάθμισμα των οποίων αποτελεί η διαχρονικά προβλεπόμενη από το νόμο «διαίτερη μισθολογική τους μεταχείριση» (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 2192-2196/2014). Κατά συνέπεια, οι εξαιρούμενοι από το ενιαίο μισθολόγιο δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι, για τους οποίους καθιερώνονται με νόμο «ειδικά μισθολόγια» αποτελούν διαφορετικές μεταξύ τους κατηγορίες, με απολύτως διακεκριμένα καθήκοντα και αποστολή. Και επιβάλλεται μεν η «διαίτερη μισθολογική μεταχείριση» από το νομοθέτη, γενικά, όλων αυτών των κατηγοριών (δικαστικών, στρατιωτικών, μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., ιατρών,

διπλωμάτων), με την πρόβλεψη δια νόμου «ειδικού μισθολογίου», ευνοϊκότερου έναντι του ενιαίου μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων, δικαιολογείται όμως, κατά τον οριακό δικαστικό έλεγχο της σχετικής νομοθετικής ρύθμισης από το δικαστήριο, η διαφορετική αντιμετώπιση εκάστου «ειδικού μισθολογίου», ανάλογα με την κατηγορία των συγκεκριμένων λειτουργών και υπαλλήλων και την αποστολή τους. Ειδικότερα, για τα μέλη του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., τα οποία απολαύουν κατά την άσκηση των ακαδημαϊκών καθηκόντων τους πλήρους ελευθερίας, χωρίς ιδιαίτερες απαγορεύσεις και περιορισμούς και τα οποία δεν υπηρετούν στα Α.Ε.Ι. ως «πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης», αλλ' έχουν τη δυνατότητα παράλληλης εξωπανεπιστημιακής απασχόλησης (ακόμη και άσκησης ελευθέρου επαγγέλματος), με την πρόβλεψη «ειδικού μισθολογίου», ευνοϊκότερου έναντι του ενιαίου μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων και επιπλέον με τη χορήγηση ειδικών επιδομάτων (επιδόματος διδακτικής προετοιμασίας, αποζημίωσης για δημιουργία βιβλιοθήκης, ειδικού ερευνητικού επιδόματος) για την αντιμετώπιση των ειδικών συνθηκών άσκησης του λειτουργήματός τους, πληρούνται η υποχρέωση της «ιδιαίτερης μισθολογικής μεταχείρισής» τους, ο δε νομοθέτης δεν δεσμεύεται να καταργεί ή να μεταβάλλει το νομοθετικό καθεστώς που αφορά στις αποδοχές τους, δεδομένου ότι από καμιά συνταγματική διάταξη ή αρχή δεν κατοχυρώνεται δικαίωμα σε αποδοχές συγκεκριμένου ύψους, αλλ' ούτε και από το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ε.Σ.Δ.Α. (πρβλ. Ε.Δ.Δ.Α. Αθανάσιος Κανάκης κ.ά. κατά Ελλάδος, της 20.9.2001, ΣΤΕ Ολομ. 2192-2196/2014, 668/2012 σκ. 34). Και βεβαίως, οι αποδοχές αυτές, προκειμένου να διασφαλίζεται η ακαδημαϊκή τους ελευθερία, πρέπει, αφενός μεν να επαρκούν για να εξασφαλίσουν την αξιοπρεπή τους διαβίωση, δηλαδή τη διαβίωσή τους κατά τρόπο συνάδοντα προς το κύρος του λειτουργήματος που ασκούν, αφετέρου δε να είναι τέτοιου ύψους, ώστε να δύνανται να προσελκύσουν νέους επιστήμονες με άρτια επιστημονική κατάρτιση και να διασφαλίσουν ότι τα Α.Ε.Ι. επιτελούν επιστημονικό έργο υψηλού επιπέδου, αποτελώντας βασικό μοχλό για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και μέσο για τη διεθνή της προβολή, εν τούτοις, όμως, ο νομοθέτης δύναται, για λόγους που αυτός εκτιμά, η κατ' ουσίαν εκτίμηση των οποίων δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο, να θεσπίσει μέτρα περιστολής των δημοσίων δαπανών που συνεπάγονται σοβαρή οικονομική επιβάρυνση μεγάλων κατηγοριών του πληθυσμού και, ιδίως, όσων λαμβάνουν μισθό ή σύνταξη από το δημόσιο ταμείο, μεταξύ των οποίων και των κατηγοριών για τις οποίες προβλέπονται «ειδικά μισθολόγια», λόγω της άμεσης εφαρμογής και αποτελεσματικότητας των επιβαλλομένων σε βάρος τους μέτρων για τον περιορισμό του δημοσίου ελλείμματος. Στις περιπτώσεις αυτές το επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης δεν προσδιορίζεται με βάση τις προηγούμενες αποδοχές κάθε συγκεκριμένης κατηγορίας δημοσίων λειτουργών ή υπαλλήλων, αλλά με βάση τις γενικότερα επικρατούσες συνθήκες και σε συνάρτηση με το επίπεδο διαβίωσης των υπολοίπων δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, καθώς και του πληθυσμού της χώρας εν γένει. Ενόψει τούτων και δεδομένου ότι, στην προκείμενη περίπτωση, με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του ν. 4093/2012, ο νομοθέτης αποφάσισε, μεταξύ άλλων, την περαιτέρω μείωση των αποδοχών των μισθοδοτούμενων από το δημόσιο βάσει «ειδικών μισθολογίων» λειτουργών και υπαλλήλων, ως άμεσο μέτρο για την αντιμετώπιση της, κατά την εκτίμησή του, συνεχιζόμενης οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης, το μέτρο δε αυτό αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής και προώθησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων της ελληνικής οικονομίας, το οποίο, συνολικώς εφαρμοζόμενο, αποσκοπεί τόσο στην αντιμετώπιση της, κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, άμεσης ανάγκης κάλυψης οικονομικών αναγκών της Χώρας, όσο και στη βελτίωση της

μελλοντικής δημοσιονομικής και οικονομικής της κατάστασής της, δηλαδή στην εξυπηρέτηση σκοπών, που συνιστούν κατ' αρχήν σοβαρούς λόγους δημοσίου συμφέροντος (πρβλ. ΣτΕ 668/2012 Ολομ. σκ. 35), δυνάμενους να δικαιολογήσουν, κατ' αρχήν, την λήψη μέτρων περιστολής μισθολογικών δαπανών του Δημοσίου, οι διατάξεις της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ.1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, που προβλέπουν περαιτέρω μείωση των αποδοχών των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, δεν αντίκεινται στο άρθρο 16 του Συντάγματος, διότι και μετά τη νέα αυτή, αναγκαία κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, μείωση των αποδοχών τους πληρούται η υποχρέωση της «διαίτερης μισθολογικής μεταχείρισής» τους, εφόσον οι αποδοχές τους προβλέπονται από «ειδικό μισθολόγιο», ευνοϊκότερο έναντι του ενιαίου μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων και επιπλέον χορηγούνται σ' αυτούς ειδικά επιδόματα σχετικά με την άσκηση των ακαδημαϊκών τους καθηκόντων. Άλλωστε, η επίμαχη μείωση αποδοχών, που έγινε στο πλαίσιο της αναρρύθμισης του βασικού μισθού όλων των λειτουργών που αμείβονται με «ειδικά μισθολόγια», ήταν η πρώτη που αφορούσε τον βασικό μηνιαίο μισθό της συγκεκριμένης κατηγορίας δημοσίων λειτουργών, ενώ οι προσφάτως προηγηθείσες μειώσεις αφορούσαν περικοπή, μόνο, πρόσθετων επιδομάτων ή φορολογικών απαλλαγών. Το δε προκύπτον μετά την επιχειρηθείσα τελευταία μείωση (μείωση στις ακαθάριστες αποδοχές εκάστου ενάγοντος, μηνιαίως, 380,77, 755,74 και 455,61 ευρώ, αντίστοιχα) τελικό ύψος των συνολικών καθαρών αποδοχών των εναγόντων για το χρονικό διάστημα από 1.1.2013 έως 30.4.2013 (μηνιαίως, 1.676,62 ευρώ, 2.034,10 ευρώ και 1793,27 ευρώ, αντίστοιχα), αν και διαμορφώνεται όντως σε μη ικανοποιητικά επίπεδα, δεν εξικνείται, πάντως, σε σημείο που να διακυβεύεται ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης αυτών (βλ. Ε.Δ.Δ.Α. Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδος, της 20.9.2001), ενόψει των σημερινών εν γένει οικονομικών συνθηκών της χώρας, ή να καθίσταται ιδιαίτερος δυσχερής η άσκηση των σημαντικών καθηκόντων του λειτουργήματός τους. Περαιτέρω, η μείωση των αποδοχών των μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 4093/2012, η οποία, κατά τα ανωτέρω, ευρίσκεται εντός των πλαισίων της ελευθερίας του νομοθέτη να διαμορφώνει το μισθολόγιό τους, εκτιμώντας τις εκάστοτε συνθήκες και λαμβάνοντας υπόψη την δημοσιονομική κατάσταση του κράτους, ενόψει του επιδιωκόμενου ως άνω σκοπού δημοσίου συμφέροντος, δεν στερείται προδήλως εύλογης βάσης, δεδομένου ότι, λόγω της φύσης του, το μέτρο αυτό συμβάλλει αμέσως στην περιστολή των δημοσίων δαπανών. Ενόψει τούτων, εφόσον η επίμαχη μείωση αποδοχών των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. δεν είναι προδήλως απρόσφορη ή μη αναγκαία για την εκπλήρωση του επιδιωκόμενου σκοπού (πρβλ. ΣτΕ 668/2012 Ολομ. σκ. 35, πρβλ. και ΣτΕ 1210/2010 Ολομ. σκ. 24), λαμβανομένου, άλλωστε, υπόψη ότι, κατά τα προεκτεθέντα, η εκτίμηση του νομοθέτη ως προς τα ληπτέα μέτρα για την αντιμετώπιση της υπ' αυτού διαπιστωθείσας κρίσιμης δημοσιονομικής κατάστασης υπόκειται σε οριακό μόνο δικαστικό έλεγχο (πρβλ. 668/2012 Ολομ. σκ. 35) και ότι η ως άνω μείωση αποδοχών δεν είναι τέτοιου ύψους, ώστε να θέτει σε διακινδύνευση την αξιοπρεπή διαβίωση των εναγόντων, επιπλέον δε ότι η αναδρομική εφαρμογή του εν λόγω μέτρου αφορούσε σε περιορισμένο χρονικό διάστημα διάρκειας τριών (3) περίπου μηνών πριν από τη δημοσίευση του νόμου (12.11.2012), ενώ η παρακράτηση των αποδοχών τους για το χρονικό διάστημα από 1.8.2012 έως 31.12.2012, όπως συνάγεται από την υπ' αριθμ. οικ.2/83408/022/14.11.2012 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, δεν έλαβε χώρα εφάπαξ, αλλά τμηματικώς, σε μηνιαίες δόσεις, αρχής γενομένης από τις αποδοχές του μηνός Ιανουαρίου 2013, δεν παραβιάσθηκε η δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και της προστασίας των δικαιωμάτων των

εναγόντων και, κατά συνέπεια, οι διατάξεις της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ.1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου, του ν. 4093/2012, καθώς και της υπ' αριθμ. οικ.2/83408/022/14.11.2012 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού, δεν αντίκειται στην κατοχυρωμένη από το άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της αναλογικότητας, ούτε στο Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ε.Σ.Δ.Α. (πρβλ. Ολομ. ΣτΕ 668/2012 σκ. 34). Τέλος, οι ανωτέρω διατάξεις δεν αντίκεινται ούτε στο άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος, αλλ' ούτε στο άρθρο 25 παρ. 4 αυτού, διότι ο νομοθέτης αποφάσισε με αυτές, μεταξύ άλλων, την περαιτέρω μείωση και των αποδοχών των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. που μισθοδοτούνται από το Δημόσιο, για τον προαναφερόμενο σκοπό δημοσίου συμφέροντος (άμεσο μέτρο για την αντιμετώπιση της συνεχιζόμενης οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης), δυνάμενο να δικαιολογήσει, κατ' αρχήν, την λήψη μέτρων περιστολής μισθολογικών δαπανών του Δημοσίου, οι οποίες, άλλωστε, αφορούν όλες τις κατηγορίες δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων που αμείβονται με «ειδικά μισθολόγια», καθώς και άλλες κατηγορίες λειτουργών και υπαλλήλων (μέλη του Δ.Ε.Π. των Τ.Ε.Ι., Ερευνητές σε Εθνικά Ερευνητικά Κέντρα, Καθηγητές Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, Συμβούλους και Παρέδρους του πρώην Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Αρχιερείς της Εκκλησίας, μέλη του τακτικού Διδακτικού και Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού των Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών, μέλη του Διδακτικού και Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού κλπ). Εξάλλου, αποτελεί ένα από περισσότερα μέτρα, η συνδυασμένη εφαρμογή των οποίων είναι, κατ' εκτίμηση του νομοθέτη, αναγκαία, ενόψει των συντρεχουσών περιστάσεων, για την άμεση αντιμετώπιση της υπ' αυτού διαπιστωθείσας κρίσιμης δημοσιονομικής κατάστασης της Χώρας. Ειδικότερα, στην παράγραφο Γ, υποπαραγράφο Γ1 του ν. 4093/2012 προβλέπεται, επίσης, εκτός από τις μειώσεις των «ειδικών μισθολογίων», μεταξύ των οποίων και του μισθολογίου των μελών του Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., κατάργηση των επιδομάτων Χριστουγέννων, Πάσχα και αδείας από 1.1.2013 για όλους τους λειτουργούς και υπαλλήλους του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. και Ο.Τ.Α., αναστολή εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 19 (καταβολή κινήτρου Επίτευξης Στόχων) και της περίπτωσης β' του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 29 του ν. 4024/2011 (Α' 226), μείωση της αντιμισθίας των προέδρων δημοτικών των δημοτικών και περιφερειακών συμβουλίων κατά πενήντα τοις εκατό (50%), κατάργηση της αποζημίωσης των μελών των δημοτικών συμβουλίων, των οικονομικών επιτροπών των δήμων, των επιτροπών ποιότητας ζωής και των λοιπών επιτροπών των δημοτικών συμβουλίων των δήμων, καθώς και των διοικητικών επιτροπών του άρθρου 164 του ν. 3852/2010 (Α' 87), μείωση, κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%), των αποδοχών, αποζημιώσεων, εξόδων παράστασης και των πάσης φύσεως αμοιβών των Διοικητών, Υποδιοικητών, των Προέδρων, Αντιπροέδρων, Διευθυνόντων Συμβούλων, καθώς και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των Ιδρυμάτων και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου των Δήμων και των Περιφερειών και των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου αυτών, συμπεριλαμβανομένων των Συνδέσμων των Ο.Τ.Α., αλλά και των ανωνύμων εταιρειών, στις οποίες οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατέχουν ποσοστό πάνω από το 50% του μετοχικού κεφαλαίου, μείωση του βασικού μισθού του Γενικού Γραμματέα Υπουργείου, του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, του Ειδικού Γραμματέα Υπουργείου της παραγράφου 1Β της απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών με αριθμό 2/57332/0022/27.7.2012 (ΥΟΔΔ 358), ένταξη των υπαλλήλων της Βουλής και της Προεδρίας της Δημοκρατίας στο ν. 4024/2011 (ενιαίο μισθολόγιο), μείωση κατά είκοσι τοις εκατό (20%), των αποδοχών, αποζημιώσεων, εξόδων παράστασης και αμοιβών εν γένει, που καταβάλλονται στους Προέδρους,

Αντιπροέδρους και τα μέλη των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (Α.Δ.Α.), καθώς και στους Διοικητές, Υποδιοικητές, στους Προέδρους, Αντιπροέδρους, Διευθύνοντες Συμβούλους και στα μέλη του Δ.Σ. των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ν.Π.Ι.Δ. που ανήκουν στο Κράτος ή σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ο.Τ.Α. Ενόψει τούτων, κατά τη γνώμη της μειοψηφίας οι διατάξεις της υποπερίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου, του ν. 4093/2012 και της υπ' αριθμ. οικ. 2/83408/022/14.11.2012 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών δεν αντίκεινται στις διατάξεις του άρθρου 16 του Συντάγματος, ούτε στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 4 παρ. 5 και 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος, αλλ' ούτε στο Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ε.Σ.Δ.Α., και, κατά συνέπεια, δεν θεμελιώνεται ευθύνη του Ελληνικού Δημοσίου προς αποζημίωση των εναγόντων από την εκ μέρους της πολιτείας νομοθέτηση, με τα αρμόδια όργανά της, ούτε ευθύνη του Πανεπιστημίου Αθηνών και η κρινόμενη αγωγή πρέπει να απορριφθεί.

25. Επειδή, στο άρθρο 95 του Συντάγματος του 1975 ορίζεται ότι: «1. Στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας ανήκουν ιδίως: α) Η μετά από αίτηση ακύρωση των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών... β)... γ) Η εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας που υποβάλλονται σ' αυτό σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους. δ)...». 2... 3... 4. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου της Επικρατείας ρυθμίζονται και ασκούνται όπως νόμος ειδικότερα ορίζει. 5...». Περαιτέρω, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα (σκέψεις 2 και 3), με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 (ΦΕΚ Α' 213), προβλέφθηκε και ρυθμίσθηκε ο θεσμός της πρότυπης η «πιλοτικής» δίκης, η οποία αφορά πάσης φύσεως διαφορές, ακυρωτικές η ουσίας. Εξάλλου, η δικονομία του Συμβουλίου της Επικρατείας ερυθμίζετο παγίως με ειδικά νομοθετήματα, περιορισμένης εκτάσεως, συμπληρωνόταν δε με παραδοχές μιάς ευέλικτης νομολογίας. Ειδικώς το ζήτημα των συνεπειών της ακυρωτικής απόφασης απετέλεσε αντικείμενο του άρθρου 50 του αρχικού νόμου περί Συμβουλίου της Επικρατείας 3713/1928 (φ. Α' 273), το οποίο όριζε στην παρ. 1: «Η δεχομένη την αίτησιν απόφασις απαγγέλλει την ακύρωσιν της προσβαλλομένης πράξεως, επαγομένη νόμιμον αυτής κατάργησιν έναντι πάντων...». Με όμοιο περιεχόμενο και σε ταυτάριθμο άρθρο επαναλαμβάνεται η ρύθμιση στο ν.δ. 170/1973 και εν συνεχεία και στο ισχύον άρθρο 50 του π.δ. 18/1989, το οποίο ορίζει στην παρ. 1: «Η απόφαση που δέχεται την αίτηση ακυρώσεως απαγγέλλει την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης και συνεπάγεται νόμιμη κατάργησή της έναντι όλων, είτε πρόκειται για κανονιστική είτε πρόκειται για ατομική πράξη». Την παρατεθείσα διάταξη του άρθρου αυτού, την οποία το Συμβούλιο της Επικρατείας παγίως εφήρμοζε με την έννοια ότι η ακύρωση της διοικητικής πράξεως ανατρέχει στον χρόνο εκδόσεώς της, τροποποίησε το άρθρο 22 παρ. 1 του ν. 4274/2014 (φ. Α' 147), το οποίο προσέθεσε παρ. 3β έχουσα ως εξής: «Σε περίπτωση αιτήσεως ακυρώσεως που στρέφεται κατά διοικητικής πράξεως, το δικαστήριο, σταθμίζοντας τις πραγματικές καταστάσεις που έχουν δημιουργηθεί κατά το χρόνο εφαρμογής της, ιδίως δε υπέρ των καλόπιστων διοικουμένων, καθώς και το δημόσιο συμφέρον, μπορεί να ορίσει ότι τα αποτελέσματα της ακυρώσεως ανατρέχουν σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο του χρόνου έναρξης της ισχύος της και σε κάθε περίπτωση προγενέστερο του χρόνου δημοσίευσης της απόφασης...». Με την νέα διάταξη εδόθη η δυνατότητα στο Συμβούλιο της Επικρατείας, υπό προϋποθέσεις τις οποίες το ίδιο σταθμίζει, να αποκλίνει, σε εξαιρετικές πάντως περιπτώσεις, από τον κανόνα της αναδρομικής ακυρώσεως και να καθορίσει μεταγενέστερο χρόνο επελεύσεως των συνεπειών της ακυρώσεως. Τα αυτά και για τους ίδιους λόγους δέον αναλογικώς να ισχύσουν και επί αγωγών και άλλων διαφορών ουσίας, που άγονται προς εκδίκαση στο Συμβούλιο

της Επικρατείας μέσω του νέου δικονομικού θεσμού της πρότυπης δίκης (πρβλ. ΔΕΚ C43/75 της 8.4.1976 Defrenne κατά Sabena και C-262/78 της 17.5.1990 Barber).

26. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, η, κατά τα ανωτέρω, διάγνωση της αντισυνταγματικότητας των διατάξεων της περίπτωσης 37, της υποπαραγράφου Γ1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 και η συνεπεία αυτής αναδρομική ακύρωση της υπ' αριθμ. οικ.2/83408/0022/14.11.2012 αποφάσεως του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (Β' 3017/14.11.2012) θα συνεπήγετο υποχρέωση της Διοικήσεως να συμμορφωθεί με αναδρομική καταβολή των αποδοχών που περιεκόπησαν, βάσει των αντισυνταγματικών αυτών διατάξεων, όχι μόνον στους ενάγοντες, αλλά και σε ιδιαιτέρως ευρύ κύκλο προσώπων που αφορά η παρούσα πρότυπη δίκη. Εν όψει των δεδομένων τούτων, το Δικαστήριο, μετά στάθμιση του δημοσίου συμφέροντος, αναφερομένου στην οξυμένη δημοσιονομική κρίση και στην κοινώς γνωστή ταμειακή δυσχέρεια του ελληνικού Κράτους, ορίζει ότι οι συνέπειες της αντισυνταγματικότητας των επιμάχων διατάξεων θα επέλθουν μετά την δημοσίευση της παρούσης αποφάσεως. Οίκοθεν νοείται ότι για τους ενάγοντες και όσους άλλους έχουν ασκήσει ένδικα μέσα ή βοηθήματα μέχρι το χρόνο δημοσίευσής της αποφάσεως η διαγνωσθείσα αντισυνταγματικότητα θα έχει αναδρομικό χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να γίνει επίκληση της αντισυνταγματικότητας των διατάξεων αυτών για τη θεμελίωση αποζημιωτικών αξιώσεων άλλων μελών του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού των Α.Ε.Ι., που αφορούν περικοπείσες, βάσει των εν λόγω διατάξεων, αποδοχές τους, για χρονικά διαστήματα προγενέστερα του χρονικού σημείου δημοσίευσής της παρούσης αποφάσεως. Η κρατήσασα δε αυτή άποψη δεν συγκρούεται ούτε με το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος περί της αξιώσεως δικαστικής προστασίας, αλλ' ούτε και με το άρθρο 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., και το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής, διότι αφ' ενός μεν η αναδρομικότητα των συνεπειών των αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας δεν είναι αυτονόητη και αποκλειστική κάθε άλλης ρυθμίσεως, αφ' ετέρου δε με τον ως άνω τιθέμενο περιορισμό, δεν διαταράσσεται η δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και της προστασίας των δικαιωμάτων των διοικουμένων, εφόσον αυτοί δεν αποστερούνται των δικαιωμάτων τους, τα οποία απλώς περιορίζονται, για τους προαναφερόμενους λόγους επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος. Μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Α. Χριστοφορίδου και Κ. Κουσούλης, οι οποίοι διετύπωσαν την ακόλουθη άποψη: Εν όψει όσων έγιναν δεκτά ανωτέρω, οι συνέπειες των αποτελεσμάτων της απαγγελλόμενης από το Δικαστήριο αντισυνταγματικότητας των ως άνω διατάξεων πρέπει να επέλθουν από το χρόνο δημοσίευσής της παρούσης αποφάσεως, χωρίς καμία εξαίρεση, δηλ. αποκλεισμένης της καταβολής χρηματικών αξιώσεων τόσο στους ενάγοντες, όσο και σε εκείνους, οι οποίοι έχουν τυχόν ασκήσει σχετική αγωγή πριν από τη δημοσίευση της παρούσης αποφάσεως. Επίσης, μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Δ. Μαρινάκης, Γ. Παπαγεωργίου, Γ. Ποταμιάς και Α.Μ. Παπαδημητρίου, οι οποίοι διετύπωσαν την εξής γνώμη, με την οποία συντάχθηκε και ο Πάρεδρος Δ. Τομαράς: Σε περίπτωση ζημίας προκληθείσης από την εφαρμογή αντισυνταγματικού νόμου, ο αποκλεισμός, με δικαστική απόφαση, της δυνατότητας οποιουδήποτε ζημιωθέντος προσώπου – πέραν εκείνων που έχουν ήδη ασκήσει σχετικές αγωγές – να επιδιώξει δικαστικώς, με αγωγή, την αποκατάσταση της εν λόγω ζημίας, αφ' ενός μεν δεν ευρίσκει έρεισμα στις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 (όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 40 παρ. 1 και 2 του ν. 4055/2012) και του άρθρου 50 του π.δ/τος 18/1989 (όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 22 παρ. 1 του ν. 4274/2014), αφ' ετέρου δε, και προεχόντως, αντίκειται σε θεμελιώδεις συνταγματικές αρχές και διατάξεις, όπως ειδικότερα, εκτίθεται κατωτέρω: Την

διατύπωση, με δικαστική απόφαση, κανόνων γενικής εφαρμογής (*erga omnes*), επιτακτικών ή απαγορευτικών, αποκλείει πρωτίστως η αρχή της διακρίσεως των εξουσιών (άρθρο 26 του Συντάγματος) που αποτελεί ειδικότερη έκφανση της θεμελιώδους συνταγματικής αρχής του Κράτους Δικαίου, διότι, βάσει της αρχής αυτής, τέτοιοι κανόνες θεσπίζονται μόνο από τα όργανα της νομοθετικής εξουσίας ή, κατόπιν ειδικής εξουσιοδοτήσεως νόμου, από την κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση, όχι δε από τα όργανα της δικαστικής εξουσίας (δικαστήρια), των οποίων το έργο, κατά το άρθρο 87 παρ. 1 του Συντάγματος, συνίσταται στην απονομή της δικαιοσύνης, στην επίλυση δηλαδή διαφορών μεταξύ συγκεκριμένων προσώπων (του Κράτους συμπεριλαμβανομένου) με έκδοση αποφάσεως ισχυούσης μεταξύ των μερών. Ως μόνη περίπτωση δικαστικής αποφάσεως που επάγεται αποτελέσματα *erga omnes* αναγνωρίζει το Ελληνικό Σύνταγμα, με το άρθρο 100 παρ. 1 και 4, την αρμοδιότητα του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου να κηρύσσει διάταξη νόμου ανίσχυρη, ως αντισυνταγματική. Η περίπτωση δε αυτή είναι συνάμα και η μόνη κατά την οποία κάμπτεται ο γενικώς καθιερούμενος, κατά τα άρθρα 87 παρ. 2 και 93 παρ. 4 του Συντάγματος, διάχυτος και παρεμπίπτων έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων, βάσει του οποίου οποιοδήποτε δικαστήριο έχει εξουσία και, συγχρόνως, υποχρέωση να ελέγχει, στο πλαίσιο αποκλειστικώς της εκδίκασης της συγκεκριμένης εκάστοτε διαφοράς, την συμφωνία προς το Σύνταγμα κάθε κανόνος δικαίου που καλείται σε εφαρμογή, να αποκρούει δε την εφαρμογή κάθε κανόνος τον οποίο αυτό κρίνει ως αντισυνταγματικό. Προς τις ανωτέρω συνταγματικές προβλέψεις είναι άλλωστε, απολύτως σύμφωνες α) οι προμνησθείσες διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3900/2010, το οποίο, προκειμένου περί της λεγομένης «πιλοτικής» δίκης, οριοθετεί τις συνέπειες της σχετικής αποφάσεως, ορίζοντας ότι «η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας δεσμεύει τους διαδίκους της ενώπιόν του δίκης, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι παρεμβάντες» (παρ. 1) και ότι «η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι υποχρεωτική για το δικαστήριο που υπέβαλε το ερώτημα και δεσμεύει τους παρεμβάντες ενώπιόν του» (παρ. 2) και β) οι προμνησθείσες διατάξεις του άρθρου 50 του π.δ/τος 18/1989 (όπως ισχύει), με το οποίο, μεταξύ άλλων, θεσπίζεται, επί αιτήσεως ακυρώσεως, η δυνατότητα περιορισμού, ως προς τον αιτούντα, της αναδρομικότητας των αποτελεσμάτων της ακυρώσεως (παρ. 3β), προβλέπεται, όμως, ρητώς ότι δεν θίγονται στην περίπτωση αυτή οι αποζημιωτικές αξιώσεις (παρ. 3δ). Περαιτέρω, ο γενικός αποκλεισμός της δυνατότητας προσώπων να επιδιώξουν και να επιτύχουν δια των δικαστηρίων αποκατάσταση προκληθείσης ζημίας (και, μάλιστα, συνεπεία παραβάσεως του Συντάγματος), ήτοι δικονομική προστασία του ουσιαστικού δικαιώματος της αποζημίωσης (κατά τη γενική αρχή *ubi ius ibi remedium*), δεν συνιστά απλό περιορισμό, αλλά πλήρη στέρηση του δικαιώματος της ένδικης προστασίας και στοιχειοθετεί, συνεπώς, παράβαση των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., στο βαθμό δε που πρόκειται για πρόκληση περιουσιακής ζημίας, η παρεμπόδιση της αποκαταστάσεώς της αντίκειται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. Τέλος, απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας επί «πιλοτικής» δίκης, με την οποία διάταξη νόμου κρίνεται αντισυνταγματική, δεν μπορεί να δεσμεύσει, ως προς τον περιορισμό της χρονικής εκτάσεως των αποτελεσμάτων της αντισυνταγματικότητας, το δικαστή ο οποίος θα επιληφθεί στο μέλλον αγωγής αποζημιώσεως θεμελιουμένης στην εν λόγω αντισυνταγματικότητα (ώστε να μην επιδικάσει αυτός αποζημίωση για παρελθόντα χρονικά διαστήματα), διότι τούτο θα ισοδυναμούσε, κατ' αποτέλεσμα, με επιβολή υποχρεώσεως στο δικαστή να εφαρμόσει νόμο αντισυνταγματικό, κατά παράβαση του άρθρου 87 παρ. 2 του Συντάγματος.

27. Επειδή, κατ' ακολουθία, πρέπει μεν να γίνει δεκτή η κρινόμενη αγωγή και να ικανοποιηθούν οι ενάγοντες, περαιτέρω όμως να ορισθεί ως χρονικό σημείο επελεύσεως των αποτελεσμάτων της διαγνωσθείσης αντισυνταγματικότητας των επιμάχων διατάξεων ο χρόνος δημοσιεύσεως της παρούσης αποφάσεως. Ειδικότερα ως προς την αγωγή και με δεδομένο ότι η υπόθεση δεν χρήζει διευκρινίσεως κατά το πραγματικό, εφ' όσον τα αιτούμενα από τους ενάγοντες ποσά είναι βέβαια και εκκαθαρισμένα (προκύπτουν από βεβαιώσεις του ιδίου του εναγόμενου Πανεπιστημίου και δεν αμφισβητούνται από αυτό, ούτε από το Ελληνικό Δημόσιο, ούτε έχουν παραγραφεί), πρέπει να αναγνωρισθεί η εις ολόκληρον υποχρέωση του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλουν στους ενάγοντες τα αιτούμενα ποσά.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την αγωγή.

Ορίζει ως χρονικό σημείο επελεύσεως των αποτελεσμάτων της διαγνωσθείσης αντισυνταγματικότητας της περίπτωσης 17, της υποπαραγράφου Γ.1, της παραγράφου Γ, του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 το χρόνο δημοσιεύσεως της παρούσης αποφάσεως.

Αναγνωρίζει την εις ολόκληρον υποχρέωση του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλουν, με τον νόμιμο τόκο υπερημερίας, στον πρώτο από τους ενάγοντες το ποσό των 3.426,93 ευρώ, στη δεύτερη το ποσό των 6.801,66 ευρώ και στον τρίτο το ποσό των 4.100,49 ευρώ.

Επιβάλλει εις βάρος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Ελληνικού Δημοσίου, συμμέτρως, τη δικαστική δαπάνη των εναγόντων που ανέρχεται σε χίλια τριακόσια ογδόντα (1380) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 3 Νοεμβρίου και στις 15 Δεκεμβρίου 2014 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 29ης Δεκεμβρίου 2014.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Σωτ. Αλ. Ρίζος

Μ. Παπασαράντη

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας